Rok 1873. Kraków, środa 19 lutego Nr. 41.

Dziennik KRAJ wychodzi codzień wieczorem z wyjątkiem niedziel i świąt.
Numer pojedyńczy w Krakowie i Lwowie kosztuje 10 centów.

Przedpłata wynosi:

	rocznie		kwartalnie		miesięcznie
W Krakowie............	20 złr.	—	5 złr.	—	2 złr.
We Lwowie w księgarni Gubrynowicza i Schmidta .	21 „	—	5 „ 25	—	2 „
W Austrji i Węgrzech ...	24 „	—	6 „	—	2 „ 25 cent.
W Prusach i Niemczech .	16 tal.	—	4 tal. 5 sgr.		1 tal. 15 sgr.
We Francji i Anglji.....	108 frank.	—	27 frank.	—	10 franków
W Belgji, Włoszech i Szwajcarji........	80 frank.	—	20 frank.	—	7 franków.

KRAJ

Przedpłatę przyjmuje Administracja dziennika KRAJ, wszystkie Urzędy pocztowe austrjackie i zagraniczne, oraz niżéj wymienione ajencje: Redakcja, Administracja i Ekspedycja miejscowa w Krakowie ulica Mikołajska l. 435.
Listów niefrankowanych nie przyjmuje się. Reklamacje nieopieczętowane wolne są od opłaty i uwzględnia się je *tylko w terminie 8 dni.* Rękopismów nadsyłanych Redakcji nie zwraca się, tylko się je niszczy.

Cena ogłoszeń *(inseratów).*
W pierwszym umieszczeniu wiérsz.......................... 8 centów
W każdém następném umieszczeniu wiersz................ 5 „
Stempel od każdorazowego umieszczenia................. 30 „
Ogłoszenia przyjmuje Administracja dziennika „KRAJ“, oraz niżéj wymienionee ajncje.

Ajencje przyjmujące przedpłatę. W Krakowie: M. Dworski, Skład papieru Ż. J. Wywiałkowskiego, handel Wierzuchowskiego. — **We Lwowie:** Księgarnia Gubrynowicza i Szmidta.
Ajencje przyjmujące ogłoszenia: w Krakowie: Marjan Dworski — **we Lwowie** księg. Gubrynowicza Szmidta, ajencja dzienników A. J. Piątkowskiego **w Tarnowie:** Księgarnia Gazdy. — **w Wiedniu:** B. Wołowski Administrateur de la Gazette des 'Etrangers Wien Kolovratring 9. — Haasenstein & Vogler, Neuer Markt Nr. 11.—Oppelik Wollzeile Nr. 22.—Rudolf Mosse, Seilerstätte Nr. 2. Filip Löb, biuro anonsów Wollzeile Nr. 2. — **w Pradze,** Ferdinandsstrasse Nr. 38.— **w Berlinie, Monachjum, Zürichu i St. Gallen:** Rudolf Mosse München, Windenmachergasse, 3. — **W Hamburgu, Frankfurcie nad Menem, Berlinie i Lipsku. Bazylei, Zürichu, St. Gallen, Genewie i Sztutgardzie** Haasenstein & Vogler. — **w Paryżu:** Księgarnia Władysława Mickiewicza „Librairie de Luxembourg rue de Tournon 16.“

MIKOŁAJ KOPERNIK

urodzony 19 lutego 1473 r. w Toruniu.

Obchodzimy dzisiaj uroczyście 400-letnią rocznicę urodzin Mikołaja Kopernika — największego człowieka, którego wydała ziemia polska. Z dumą obchodzi cała Polska te uroczystość: a cała Europa udział w niéj bierze.

Ale jeżeli miasta nasze dzień ten święcą objawami radości i uniesienia; jeżeli lud miljony świateł zapala, aby zamanifestować uczucia swoje; jeżeli ogół w świąteczne się przybiera szaty, aby godnie obchodzić dzień ten; jeżeli korporacje uczone i władze autonomiczne procesjami, posiedzeniami publicznemi, mowami i fundacjami cześć oddają, pamięci wielkiego człowieka; to dziennikarstwa zadaniem jest przedewszystkiem wyjaśnić ogółowi co takiego wielkiego zrobił Kopernik, że cały świat dziś cześć mu oddaje? w czem leży wiekopomna jego zasługa? czem to on popchnął na nowe tory wszelką umiejętność ludzką? jakie to on położył zasługi koło rozwoju ducha ludzkiego? jaki wpływ wywarł on nietylko na współczesną umiejętność ale na rozwój umiejętności aż do naszych czasów i po wszystkie wieki?

Boć zasług Kopernika nie można zbyć tanim frazesem, że to on odkrył, że „ziemia się obraca a słońce stoi“; (nie wielkaby to zresztą była jego zasługa, boć ani prawdziwego ruchu ziemi on nie odkrył, ani umiejętność nie potwierdza dziś wcale zdania, że słońce stoi) ale trzeba wiedzieć, dla czego odkrycie Kopernika jest tak ważne — co ono ma za znaczenie dla wszelkiéj umiejętności ludzkiéj — co ono ma za związek z całem myśleniem naszém — z całem umysłowem życiem ludzkości.

Znaczenie to wykazać, związek ten wyjaśnić postaramy się o ile nam ramy dziennikarskiego artykułu na to pozwolą. —

Dopóki człowiek na niskiém zostaje stopniu umysłowego rozwoju — dopóki duch jego jeszcze w pierwszych drzemie powijakach: dopóty zdaje mu się, że to on jest panem ziemi, którą łaskawy Bóg dla niego stworzył, że dla niego i dla ziemi jego istnieje świat cały, że koło niego i koło ziemi jako siedziby jego świat cały się obraca, że Bóg „słońce stworzył, aby mu świeciło we dnie — a księżyc i gwiazdy, aby mu świeciły w nocy“, że wszelkie istoty żyjące dla jego tylko wygody żyją — że roślinność cała i cały świat zwierzęcy tyle tylko mają celu ile jemu służą, jego życiu i jego wygodom.

Takie zapatrywanie się na świat, które uczeni greckim nazwiskiem nazwali antropocentrycznym (to jest człekośrodkowym) i geocentrycznym (to jest ziemiośrodkowym) takie zapatrywania się na świat cały przez długie wieki piętnowało okres dziecięcy umysłowego rozwoju ludzkości; był to okres wiary, w którym słowo kapłanów starczyło ludzkości za wszelką mądrość, a wszelkie badania ludzkie musiały się liczyć z tą wiarą ogółu i z tym słowem kapłanów.

Dopóki okres ten trwał — nie mogło być mowy o prawdziwéj umiejętności. Ludzkość w okresie tym zdobywała się na olbrzymie dzieła sztuki; uczucia ludzkie mogły się rozwijać i wybujać; zmysł piękna mógł się kształcić i znaleźć wyraz w najcudniejszych obrazach, poezjach, rzeźbach, budowlach; ale o prawdziwéj umiejętności mowy być nie mogło, bo duch ludzki obracał się w zaczarowanym kole antropocentrycznem i geocentrycznem, w błędném kole, z którego nie pozwalały mu wyjść wiara i kościół. Pismo święte stało na straży tego zaczarowanego koła a kościół klątwą swą groził temu, ktoby te odwieczne granice badania zakreślone pismem świętém i naukami kościoła przekroczył.

Dopiero 19 lutego 1473 r. urodził się na polskiéj ziemi człowiek, który powoli i nieznacznie, — niespostrzeżenie prawie przez współczesnych, pierwszy przekroczył te granice, porzucił błędne acz pismem świętem i wiarą uświęcone koło geocentryzmu (ziemio-środkowości) i śmiałym krokiem wstąpił na szerokie pole badań umiejętnych nie krępowanych ani pismem świętem ani nauką kościoła.

Człowiekiem tym był Mikołaj Kopernik.

W wiekopomnym dziele swém „O układzie świata“ pierwszy porzucił on naukę ziemiośrodkową jakoby koło ziemi obracał się świat cały, słońce wraz z całem niebem gwiazdzistem i postawił teorję środosłoneczną, heliocentryczną, że ziemia wraz z innemi planetami obraca się koło słońca, które w środku świata nieruchomo stoi. Dzieło to Kopernika nie dla tego jest wielkiem i wiekopomnéj sławy jakoby nie zawierało w sobie błędów i fałszów; bynajmniéj. Jak w każdem dziele ludzkiem, jak w każdéj nauce opartéj na badaniu są w niem około jednego ziarna prawdy liczne łuski błędów i fałszów.

Wymieńmy tutaj tylko najważniejsze błędy nauki Kopernika. Przyjął on bieg kolisty ziemi koło słońca — i na tém biegu kolistym oparł swe obrachunki. Już dzisiaj umiejętność wykazała, że przypnszczenie to jest fałszywe i fałszywemi są obrachunki na przypuszczeniu tém oparte.

Bieg ziemi koło słońca nie jest kolistym ale jest eliptycznym, która to okoliczność, oczywista zmienia gruntownie wszystkie obrachunki oparte na tém biegu ziemi.

Również nauka Kopernika o nieruchomości słońca, jakoby stojącego w jednym miejscu, w środku świata, dzisiaj już należy do błędów wykrytych przez umiejętność. Heliocentryzm, środosłoneczność świata ustępuje miejsca innéj nauce. Dzisiaj umiejętność doszła już do poznania, że słońce ani jest środkiem świata ani nie jest nieruchomem; ale że wraz z całym systemem planet koło niego krążących, krąży ono znowu koło innego jakiegoś centrum i wraz z całym systemem planet swych, do których należy ziemia nasza, bieży ono drogą jakąś, któréj kierunku dokładnie jeszcze nie zbadano.

Tak więc z całéj nauki Kopernika po odrzuceniu tylu błędów i mylnych twierdzeń cóż pozostaje?

Pozostaje tylko ten jeden krok od geocentrycznéj nauki pisma świętego i kościoła na drogę wolnego i swobodnego badania; pozostaje tylko ta śmiała inicjatywa odrywająca naukę od przesądów ślepéj wiary i

rzucająca ją na otwartą drogę wolności badania i swobody ducha; pozostaje tylko to śmiałe wyswobodzenie umiejętności od przygniatającego ją ciężaru prawd „objawionych“ i nauk „nieomylnych“; ale zasługa tego jednego kroku, zasługa téj jednéj myśli sięgać będzie po wieki wieków, zasługa ta stokroć i tysiąckroć przeważać będzie zawsze wszelkie zasługi nowych odkryć umiejętnych i naukowych. Bo ta jedna genialna myśl Kopernika stała się rodzicielką całéj naszéj nowożytnéj cywilizacji; ona to oswobodziwszy umysł ludzki od krępujących go więzów geocentryzmu w logicznem, koniecznem następstwie podkopała także niedorzeczne zapatrywanie autropocentryczne, według którego świat cały istnieje tylko dla wygody człowieka.

Dopiero po uprzątnięciu tych przeszkód, które stały na zawadzie wszelkiemu swobodnemu rozwojowi umiejętności, zakwitnąć mogły nauki przyrodnicze w Europie. Z chwilą kiedy człowiek przestał być głównym centrem świata i stał się tylko jednym ogniwem w łańcuchu istot żyjących — z chwilą kiedy przestał być panem wszech stworzenia i stał się już tylko istotą, która jakkolwiek w pewnym kierunku wyższemi obdarzona przymiotami, podlega tym samym prawom natury jak i inne istoty — od téj chwili z podwójnym zapałem ludzie nauki chcąc zbadać i zgłębić istotę człowieka, zagłębiali się i badali ten cały łańcuch istot żyjących, których ostatnim ogniwem jest człowiek.

Od chwili kiedy ziemia będąc dawniéj głównym środkiem świata, stała się tylko podrzędną, drobną planetą krążącą wraz z innemi większemi koło słońca, od chwili téj degradacji siedliska naszego zmieniło się też stanowisko człowieka w wszechświecie. On, który dawniéj był celem stworzenia, ujrzał się nagle w jednym szeregu z miljonami istot żyjących, z których jeżeli żadne nie przewyższa go w doskonałości rozwoju umysłowo-nerwowego, natomiast w innych kierunkach tysiące istot żyjących większą odznaczają się doskonałością. Taka nagła zmiana zapatrywań dodała bodźca badaniom przyrodniczym. Z ścisłego opisu zwierząt różnych, zoologja stała się umiejętnością badającą systematyczny rozwój życia od najniższych jego objawów do najszczytniejszego onegoż wyrazu — w człowieku.

W koniecznem, loiczném następstwie odkryć Kopernika, ludzie tacy jak Lamarck, Darwin, Heckel dokonywali odkryć swych na polu nauk przyrodniczych — snuli teorje swe z owéj pierwszéj genialnéj myśli wielkiego rodaka naszego.

Jak on pierwszy strącił ziemię naszą z majestatycznego piedestalu, na którym ją osadziła nauka „objawiona“; jak on z ziemi naszéj zdarł szatę królewskości, którą ją odziało pismo święte: i szatę tę poświęcił na ołtarzu prawdy i swobody ducha: tak owi potomkowie myśli jego, uczniowie wielkiego mistrza z głowy człowieka zdarli blichtrową koronę i poświęcili ją na tym samym ołtarzu wzniesionym przed czterema wiekami przez Kopernika.

A jeżeli ich za to dzisiaj, uczniów Kopernika, duchowych potomków jego i nauki ich dosięga klątwa kościoła i potępienie: niechaj się pocieszą. Tego samego losu przed wiekami doznała nauka Kopernika; tego samego i stokroć gorszego jeszcze losu doznali liczni uczniowie wielkiego mistrza, apostołowie nauki jego.

Inne bowiem były to czasy; kościół wtedy był gromowładny, a gromy jego wtedy zapalały płomienie stosów i zabijały ofiary swe w lochach podziemnych.

Tak jest — ta nauka Kopernika, któréj dziś Polska cała i Europa cała cześć oddaje — nauka ta ściągnęła na siebie klątwę i potępienie kościoła, a zwolenników jéj Rzym palił żywcem na stosach, jak owego Giordano Bruna, lub męczył ich w więzieniu, jak Galilea.

Jakkolwiek bowiem nie od razu się spostrzeżono, ale skoro tylko nauka Kopernika rozpowszechniać się zaczęła i rozgrzewać umysły, skoro tylko znalazła gorliwych apostołów i zwolenników, którzy ją głosili i rozpowszechniali: natychmiast wtedy pojął to kościół, pojęła to hierarchja, że nauka ta nowa podkopie kiedyś ich powagę, że wyda wojnę jéj naukom i że w wojnie téj zwycięży.

A więc kościół zaczął miotać klątwy owe i potępienia przeciw temu nowatorstwu i téj „bezbożnéj nauce“; a więc święta kongregacja indexu wiekopomne dzieło Kopernika między bezbożne zamieściła dzieła *), i uczniów jego i zwolenników ścigać poczęła i kary na nich zawieszać, a święta inkwizycja kary wykonywała, zabijała i męczyła.

Tak zginął na stosie dnia 16 lutego roku 1600 w Rzymie Giordano Bruno, który naukę Kopernika daléj rozwijał i głosił, że każda gwiazda, którą widzimy, jest osobném słońcem, koło którego różne planety krążą; a dręczony w więzieniu przez świętą inkwizycję Galileo Galilei za to, że **„ową fałszywą, pismu świętemu się sprzeciwiającą bezbożną naukę Kopernika“** rozszerzał i rozpowszechniał, odziany w szatę pokutniczą musiał dnia 22go czerwca 1633 roku wysłuchać publicznie wydanego na siebie wyroku potępienia.

Ginąc w płomieniach zawołał do szydzących zeń ojców św. inkwizycji Giordano Bruno: „Z większą wy może obawą karę tę na mnie wymierzacie, aniżeli ja ją przyjmuję“, a wysłuchawszy wyroku swego Galileo powiedział słynne owe słowa: „e pur si muove“ — „a jednak ziemia się porusza!“

Prorocze to były słowa i słowa pełne prawdy.

Bez obawy ginął Bruno, bo ginął w poczuciu zwycięzkiéj sprawy, prześladowców zaś jego obawa aż nadto prędko się ziściła — a słowo Galilea powtarza od owego czasu cały świat nowożytny, i stały się one hasłem wszelkiéj nauki i umiejętności, stały się sztandarem, pod którym duch ludzki coraz to nowe zdobywa dziedziny wiedzy, coraz to do nowych dobija się prawd.

Przed pochodnią zapaloną przed czterema blisko wiekami przez Kopernika, powoli pierzchać zaczęły ciemności przesądów i zabobonów — runęła władza świętéj kongregacji indeksu, która potępiła dzieło Kopernika — znikła święta inkwizycja, a dzisiaj Europa cała oddaje głośną cześć mężowi, który pierwszy zachwiał powagę nauki „objawionéj“ i pierwszy proklamował zasadę wolności badania.

I oto od czterech wieków ciągnie się nieprzerwaném pasmem ta walka między uświęconemi wiekiem przesądami a Kopernikowemi drogami badania naprzód postępującą nauką; walka w któréj coraz to więcéj słabnieją przesądy, a coraz to silniéj rozwija się umiejętność; walka, któréj rezultat dziś już nie jest wątpliwy, w któréj, ostateczne zwycięztwo zostanie po stronie wolności ducha i prawdy.

Dekreta kościelne przeciw nauce Kopernika.

(Ustęp z dzieła Artura Wołyńskiego: Kopernik w Italii.)

....Pierwsze nieprzyjazne kroki, jakie względem nauki Kopernika przedsięwzięto, zaczęły się od rozkazu Pawła V, danego dwom konsultorom ś. inkwizycji, aby przejrzeli i zbadali głośne podówczas dzieło Galileusza „O plamach słonecznych“, gdzie tenże wyłożył system Kopernika o ruchu ziemi, i sąd swój wydali sumiennie. Jakoż konsultorzy po odpowiedniém przestudjowaniu dnia 24go lutego 1616 r. jednozgodną wydali opinję, że dzieło Galileusza zawiera dwie godne potępienia sentencje, które w swoim raporcie w tych terminach określili:

Że słońce jest w środku świata i nieruchome, jest zdanie niedorzeczne i filozoficznie fałszywe, a nawet formalnie heretyckie, ponieważ wyraźnie sprzeciwia się pismu św.

Że ziemia nie jest centrum świata, ani też nieruchomą, lecz porusza się nawet obrotem dziennym, jest również propozycja niedorzeczna i w filozofji fałszywa, a teologicznie zaś rozważana jest co najmniéj błędna w wierze.

Na mocy tego, dnia następnego kongregacja ś. inkwizycji w sposób grzeczny zakazała Galileuszowi, aby pod odpowiedzialnością osobistą nie ważył się bronić, wykładać, udoskonalać i propagować tak niedorzecznéj, fałszywéj i szkodliwéj dla wiernych nauki, a nadto kongregacja indeksu zaczęła przeglądać dzieła związek z systemem Kopernika mające, aby je potępić, jeżeli zawierają w całości lub też częściowo wyżéj wyłuszczone propozycje. Tym sposobem powstał pierwszy dekret przeciwko dziełom Kopernika, który tu powtarzamy.

„*Święta kongregacja indeksu.* Ponieważ do wiadomości rzeczonéj kongregacji doszło, że owa fałszywa Pitagorejczyków nauka, pismu św. zupełnie przeciwna, o ruchu ziemi i spoczynku słońca, którą Mikołaj Kopernik w „Rewolucjach Światów Niebieskich“ i Dydak ze Stuniki w „Jobie“ także nauczają, już się rozeszła i przez wielu jest przyjętą, jak to się widzi z listu pewnego o. karmelity zatytułowanego „List wielce wielebnego o. Pawła Antoniego Foscarini karmelity o nauce Pitagorejczyków i Kopernika o ruchu ziemi i spoczynku słońca i o nowym pitagorejskim świata systemie pisany w Neapolu do Łazarza Scorriggio 1615 roku“, w którym rzeczony ojciec dowieść usiłuje, że wiadoma nauka o spoczynku słońca w środku świata położonego i o ruchu ziemi jest zgodną z prawdą i nie sprzeciwia się pismu św. Dlatego też, aby daléj tego rodzaju nauka ze szkodą katolickiéj prawdy nie rozkrzewiała się, za stósowne uznano wyż wymienione dzieła: Mikołaja Kopernika „O Rewolucjach Światów Niebieskich“ i Dydaka ze Stuniki komentarze na Joba koniecznie zawiesić (suspendendos esse), dopóki poprawionemi nie zostaną; pismo zaś o. Pawła Antoniego Foscarini karmelity zupełnie się zakazać (omnino prohibendum) i potępić wraz z wszystkiemi innemi dziełami toż samo nauczającemi, co też dzisiejszym dekretem zakazuje się, potępia i zawiesza. W dowód czego obecny dekret podpisem i pieczęcią j. ośw. kardynała św. Cecylji i biskupa albańskiego stwierdzonym został.“

Reg. fol. 90. — Rzym dnia 5 marca 1616.
(L. S.) † P.
Biskup z Albano i kardynał św. Cecylji.
O. Magdalenus Capiferri z zakonu św. Dominika.
Sekretarz.

....Gdy w roku 1633 sprawa Galileusza traktowała się w rzymskiéj inkwizycji, dzieła Kopernika raz jeszcze były rozbierane i wszystko, co dotąd przeciw nim było zadekretowaném, zostało znowu potwierdzoném. Z téj epoki znaleźliśmy tylko jeden dokument bliższy z naszą kwestją związek mający, to jest list wielkiego rzymskiego inkwizytora do inkwizytora weneckiego, zawiadamiający o ukończeniu procesu przeciwko Galileuszowi, skazaniu tegoż na różne łagodne kary, ponieważ Galileusz wyprzysiągł się nauki Kopernika w ten sposób, jak ś. oficjum od

*) Dekreta potępiające naukę Kopernika ogłosił świeżo ks. Artur Wołyński w dziele: Kopernik w Italii. Poznań 1873 r. str. 41 — 47.

niego żądało. List ten miał na celu, aby urząd inkwizycji weneckiéj baczną zwracał uwagę: 1) na dzieła Kopernika i tym podobne; 2) na wszystkich tych, którzyby trzymali się, bronili lub nauczali systemu Kopernikowego. Oto jest treść rzeczonego dokumentu.

Wielce wielebny ojcze!

Chociaż przez kongregację indeksu zawieszonym był traktat Mikołaja Kopernika o „Rewolucjach Światów Niebieskich“ dlatego, że w nim jest utrzymywaném, iż ziemia się porusza nie zaś słońce w środku świata umieszczone (która to nauka przeciwną jest pismu św.) i chociaż wiele już lat temu przez św. kongregację św. oficjum Galilei-Galileuszowi było wzbronioném utrzymywać, bronić, lub nauczać w jakikolwiek sposób, słowem lub pismem, rzeczonego systemu, pomimo tego jednak tenże Galileusz ośmielił się napisać dzieło zatytułowane „Gallilaeus-Galilaei Lynceus“ (Ostrowidz Galileusza), gdzie nic nie wspominając o zakazie, przekręcił pozwolenie drukowania tegoż a wnioskując na początku, w środku i na końcu onegoż, iż chce hipotetycznie traktować rzeczoną Kopernika naukę (chociaż w żaden sposób o niéj traktować nie powinien), w ten sposób ją traktował, iż został silnie podejrzanym o sprzyjanie temuż systemowi. Dlatego do więzienia wtrąconym i skazanym został na wyprzysiężenie się wiadoméj nauki i na odprawienie różnych zbawiennych pokut, jak się wasza wielebność przekona z załączonéj tu kopji wyroku i odprzysiężenia, które się przesyłają dla zakomunikowania jego wikarjuszom....

Rzym 2 lipca 1633.

podpisano o. Antoni (Barberini)
kardynał ś. Onufrego.

Wiadomości polityczne i korespondencje.

Wiedeń 17 lutego.

L. Dzisiejsze posiedzenie wydziału konstytucyjnego, nareszcie usunęło wszelkie wątpliwości co do zachowania się delegacji galicyjskiéj wobec reformy wyborczéj; dziś nie ma już potrzeby wdawania się w plotki i kombinacje; jasno wypowiedział dziś dr. Grocholski w wydziale konstytucyjnym, co zamyśla zrobić delegacja. Gdy się wydział zebrał, by uradzić sposób formalnego traktowania projektu ustawy wyborczéj, zabrał głos dr. Grocholski, by oświadczyć imieniem swoich kolegów w wydziale (dr. Zyblikiewicza, hr. Wodzickiego i dr. Czerkawskiego), że Polacy nie mogą i nie będą brać udziału w rozprawie nad ustawą wyborczą. Oświadczenie jego, według sprawozdań w dziennikach niemieckich, brzmiało jak następuje: „W naszym kraju wszyscy dzielą przekonanie, które i myśmy już objawili przy rozprawie nad ustawą o wyborach bezpośrednich z konieczności, że ta reforma wyborcza bez naruszenia praw sejmów krajowych, nie może być uchwaloną, a w razie przeprowadzenia jéj, stanowiłaby złamanie konstytucji. Z tego powodu nie będzie panów dziwić, jeźli ja i dziś w imieniu mojem i moich kolegów w wydziale, oświadczam, że my nie uważamy się za uprawnionych, do brania udziału w rozprawach nad reformą wyborczą, i że w niéj udziału brać nie będziemy“. Po tem oświadczeniu opuścili Polacy salę obrad wydziału, który mimo to zabrał się natychmiast do obrad nad wiadomą sprawą. Już na wstępie takowych okazało się, że rząd jeszcze inne — wcale inne trudności będzie miał do zwalczenia. Oto gdy dr. Herbst w kwestji formalnéj postawił wniosek, by przy pierwszéj części pominąć jeneralne rozprawy i przystąpić wprost w izbie do rozprawy specjalnéj, do drugiéj zaś części (ustawy wyborczéj), wybrać podkomitet, podniosły się zewsząd głosy niezadowolenia. Dr. Giskra wręcz oświadczył, iż jest przeciwnym wciągnięciu grupy większéj własności do reformy wyborczéj; dr. Pickert (reprezentant młodo-niemieckiéj frakcji) ubolewał, że rząd wniósł projekt bez motywów i t. d. Tak się okazało ile blagi było w doniesieniach półurzędowych o „wielkich szansach“ przyjęcia en bloc projektu rządowego.

Najbliższa przyszłość okaże, ile szans ma w ogóle projekt rządowy, jakkolwiek o cofnięciu takowego ze strony rządu w téj chwili zaledwie może być mowa. Po prowincjach rozwija się energiczna agitacja przeciw reformie wyborczéj, jak o tem świadczą liczne doniesienia dziennikarskie.

Wiedeń. (Reforma wyborcza. *D. c.*) Posiadłości wielkie wybierają w Galicji 20 posłów do rady państwa, a nie jak przez omyłkę wczoraj wydrukowano 23.

d) Gminy wiejskie czyli mniejsza własność podzielona jest na 27 okręgów, z których każdy wybiera jednego posła, i które ułożone są na podstawie podziału na powiaty sądowe a nie na starostwa. Okręgi te są następujące:

1) Kraków, Liszki, Wieliczka, Skawina, Podgórze, Dobczyce, Chrzanów, Krzeszowice; 2) Biała, Kęty, Oświęcim, Żywiec, Miłówka, Ślemień; 3) Wadowice, Andrychów, Kalwarja, Myślenice, Jordanów, Maków; 4) Nowy Sącz, Stary Sącz, Krynica, Limanowa, Nowy Targ, Krościenko, Grybów i Ciężkowice; 5) Bochnia, Wiśnicz, Niepołomice, Brzesko, Wojnicz, Radłów; 6) Tarnów, Tuchów, Pilzno, Brzostek, Dębica, Zasów, Dąbrowa; 7) Ropczyce, Mielec, Tarnobrzeg i Rozwadów; 8) Rzeszów, Tyczyn, Głogów, Strzyżów, Kolbuszowa, Sokołów; 9) Łańcut, Przeworsk, Leżajsk, Nisko, Ulanów; 10) Jasło, Frysztak, Gorlice, Krosno, Żmigród, Dukla; 11) Sanok, Bukowsko, Rymanów, Brzozów, Lisko, Ustrzyki, Lutowiska, Baligród; 12) Przemyśl, Niżankowice, Dubiecko, Bircza, Dobromil, Mościska, Sądowa Wisznia; 13) Jarosław, Radymno, Sieniawa, Cieszanów, Lubaczów; 14) Sambor, Łąka, Stare Miasto, Starasól, Turka, Borynia, Rudki, Komarno; 15) Stryj, Skole, Mikołajów, Żórawno (wybierają w Żydaczowie), Drohobycz, Medenice, Podbuż; 16) Kałusz, Wojniłów, Dolina, Bolechów, Różniatów, Bóbrka, Chodorów; 17) Lwów, Winniki, Szczerzec, Gródek, Janów, Krakowiec, Jaworów; 18) Żółkiew, Mosty Wielkie, Kulików, Sokal, Bełz, Rawa, Uhnów, Niemirów; 19) Brody, Łopatyn, Założce, Kamionka, Busk, Radziechów; 20) Złoczów, Zborów, Olesko, Przemyślany, Gliniany; 21) Brzeżany i Kozowa, Rohatyn, Bursztyn, Podhajce, Wiśniowczyk; 22) Stanisławów, Halicz, Bohorodczany, Sołotwina, Tlumacz, Tyśmienica, Nadwórna, Delatyn; 23) Kołomyja, Peczeniżyn, Gwoździec, Kossów, Kuty, Śniatyn, Zabłotów; 24) Zaleszczyki, Uścieczko, Borszczów, Mielnica, Horodenka, Obertyn; 25) Buczacz, Jazłowiec, Manasterzyska, Czortków, Budzanów; 26) Trembowla, Husiatyn, Kopeczyńce, Skałat, Grzymałów; 27) Tarnopol, Mikulińce, Zbaraż, Nowe Sioło.

Jak widzimy, projekt ministerjalny nietylko krzywdzi Galicję, naruszając jéj statut krajowy, ale krzywdzi on ją nadto co do stosunku jéj reprezentacji w centralnym parlamencie. Dotychczas na 203 członków izby poselskiéj Galicja wybierała 38, to jest 18.7% — odtąd zaś na 351 wysyłać ma tylko 65, a więc 17.9%. Nadto przy układaniu okręgów wyborczych, w żadnym kraju nie ułożono ich tak dalece na korzyść własności mniejszéj, jak w Galicji. W Czechach np. na 91 posłów mniejsza własność wybiera 30, w Galicji na 63 wybiera 27 — a więc w Czechach przyznano jéj 30% a w Galicji aż 42% głosów — podczas gdy czeska własność mniejsza pod względem materjalnym i intelektualnym niewątpliwie reprezentuje potęgę dwa razy większą niż Galicja.

Musimy zwrócić uwagę, że prezydent izby poselskiéj zeskamotował niejako pierwsze czytanie wniosków rządowych w sprawie reformy wyborczéj — oświadczył bowiem, na mocy uchwały, powziętéj na 7mem posiedzeniu obecnéj sesji rady państwa, że odsyła te wnioski do komisji konstytucyjnéj.

Z koła naszéj delegacji dochodzące wiadomości zapewniają, iż jeszcze w sobotę na posiedzeniu wieczornem, koło uchwaliło jednomyślnie opuścić radę państwa z protestetem. Do powzięcia téj jednomyślnéj uchwały przyczyniło się to, iż rząd układając się niby z większością delegacji, nie czekał jednak rezultatu układów, lecz wniósł reformę wyborczą. Uderzająca zła wiara rządu zreflektowała część delegacji skłonną do ustępstw, i spowodowała powyższą uchwałę wystąpienia. Pierwszym skutkiem téj uchwały, było wystąpienie 4 polskich członków z wydziału konstytucyjnego, o którym nam wczoraj doniósł telegram.

Ustawa

mocą któréj zmienia się ustawę zasadniczą o reprezentacji państwa z 21go grudnia 1867 r. dz. p. p. l. 141.

Za zezwoleniem obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

Artykuł I.

Paragrafy 6, 7 i 18 ustawy zasadniczéj o reprezentacji państwa z 21go grudnia 1867 r. dz. p. p. l. 141 tracą moc swoję w dotychczasowéj osnowie i brzmieć mają:

§ 6.

Do izby deputowanych wchodzi przez wybory 351 członków, a to wedle liczb dla poszczególnych królestw i krajów w następującym sposób oznaczonych:

dla królestwa Czech . . . 91
„ „ Dalmacji . . . 9
„ „ Galicji i Lodomerji z w. ks. Krakowskim . . . 63
„ arcyksięstwa austrjackiego dolnego 37
„ „ „ górnego 17
„ księstwa Salzburga . . . 5
„ „ Styrji . . . 23
„ „ Karyntji . . . 9
„ „ Krainy . . . 10
„ „ Bukowiny . . . 9
„ margrabstwa Morawskiego . . . 36
„ ks. górno i dolno-Szląskiego . . . 10
„ uksiążęconego hrabstwa Tyrolu 18
„ kraju Vorarberg . . . 3
„ margrabstwa Istrji . . . 4
„ uksiążęconego hrabstwa Gorycji i Gradyski . . . 4
„ m. Tryestu z jego okręgiem . . . 4

§ 7.

A. Ustanowiona dla każdego kraju liczba członków rozdzielona być ma pomiędzy objęte ordynacjami krajowemi grupy wyborcze:

a) wielkiéj (tabularnéj, lennéj) posiadłości ziemskiéj, najwyżéj opodatkowanych w Dalmacji, szlacheckiéj wielkiéj posiadłości w Tyrolu wraz z osobami oznaczonemi w § 3 ordynacji wyborczéj,

b) miast, miasteczek i miejsc przemysłowych,

c) izb handlowo-przemysłowych, i

d) gmin wiejskich;

wybranych przeto być ma:

W królestwie Czeskiém:
23 członków z grupy wyborczéj . a
31 „ „ „ . . b
7 „ „ „ . . c
30 „ „ „ . . d
W królestwie Dalmacji:
1 członek z grupy wyborczéj . . a
2 członków „ „ . b i c
6 „ „ „ . . d
W królestwie Galicji i Lodomerji z w. ks. Krakowskiém:
20 członków z grupy wyborczéj . a
13 „ „ „ . . b
3 „ „ „ . . c
27 „ „ „ . . d
W Austrji Dolnéj:
8 członków z grupy wyborczéj . a
17 „ „ „ . . b
2 „ „ „ . . c
10 „ „ „ . . d
W Austrji Górnéj:
3 członków z grupy wyborczéj . a
6 „ „ „ . . b
1 członek „ „ . . c
7 członków „ „ . . d
W księstwie Styrji:
4 członków z grupy wyborczéj . a
8 „ „ „ . . b
2 „ „ „ . . c
9 „ „ „ . . d
W księstwie Karyntji:
1 członek z grupy wyborczéj . a
3 członków „ „ . . b
1 członek „ „ . . c
4 członków „ „ . . d
W księstwie Krainy:
2 członków z grupy wyborczéj . a
3 „ „ „ . b i c
5 „ „ „ . . d
W księstwie Bukowiny:
3 członków z grupy wyborczéj . a
2 „ „ „ . . b
1 członek „ „ . . c
3 członków „ „ . . d
W margrabstwie Morawskiém:
9 członków z grupy wyborczéj . a
13 „ „ „ . . b
3 „ „ „ . . c
11 „ „ „ . . d
W księstwie górnego i dolnego Szląska:
3 członków z grupy wyborczéj . a
3 „ „ „ . . b
1 członek „ „ . . c
3 członków „ „ . . d
W uksiążęconym hrabstwie Tyrolu:
5 członków z grupy wyborczéj . a
5 „ „ „ . b i c
8 „ „ „ . . d
W Vorarlbergu:
1 członek z grupy wyborczéj . b i c
2 członków „ „ . . d
W margrabstwie Istrji:
1 członek z grupy wyborczéj . . a
1 „ „ „ . b i c
2 członków „ „ . . d
W uksiążęconym hrabstwie Gorycji i Gradyski:
1 członek z grupy wyborczéj . a
1 „ „ „ . b i c
2 członków „ „ . . d
W Trjeście z okręgiem:
3 członków z grupy wyborczéj . a
1 członek „ „ . . b

B. Rozdział wybrać się mających w każdéj grupie wyborczéj członków izby deputowanych na poszczególne okręgi i ciała wyborcze, określi ordynacja wyborcza państwa.

C. Deputowani z grupy wyborczéj gmin wiejskich wybierani będą przez wyborców wybranych przez prawyborców, w innych zaś grupach wyborczych bezpośrednio przez uprawnionych do wyboru.

Wybór odbywa się w regule przez głosowanie tajne, pisemne; wyjątkowo tylko głosować można ustnie w grupie wyborczéj gmin wiejskich w tych krajach, w których przy wyborach do sejmu zaprowadzono w téj grupie wyborczéj głosowanie ustne.

Wybór wyborców pośrednich i deputowanych następuje bezwzględną większością głosów.

Jeśli téj większości głosów nie można osiągnąć przez jeden, lub jeżeli więcéj ma się wybrać deputowanych, przez dalszy ściślejszy wybór, natenczas rozstrzyga los w razie równéj ilości głosów.

D. Uprawnionym do wyboru jest każdy obywatel austrjacki, który skończył 24 lat życia, jest własnowolny i czyni zadość innym wymogom oznaczonym ordynacją wyborczą państwową.

E. Obieralnemi w każdym w § 6 wymienionym kraju są wszystkie osoby płci męzkiéj, posiadające austrjackie prawo obywatelstwa przynajmniéj od roku, które ukończyły 30 rok życia i w jednym z tych krajów w myśl przepisu ustępu D są do wyboru uprawnieni lub do sejmu obieralnemi.

§ 18.

Członkowie izby deputowanych wybierani będą na lat sześć.

Po upływie tego okresu wyborczego i w razie rozwiązania izby deputowanych, nastąpią ogólne wybory ponowne.

Byli deputowani mogą znowu być wybrani.

(Podczas trwania okresu wyborczego, wybory uzupełniające wtedy mają być podjęte, jeśli jeden z członków umrze lub mandat złoży, jeśli utraci prawo obieralności, lub jeśli zajdzie przeszkoda, która mu nie pozwoli stale być członkiem rady państwa).

Artykuł II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie równocześnie z ordynacją wyborczą państwową.

Od tego czasu wybierać będą do delegacji rady państwa, wypadającą w myśl § 8 ustęp 2 i 3 ustawy z 21go grudnia 1867 r. dz. p. p. l. 146 na każdy kraj liczbę delegowanych, członkowie izby deputowanych z odnośnego kraju przez wybory bezpośrednie wysłani.

Wiadomości z literatury i sztuki.

Bibljoteka powieści dla młodzieży, zeszyt II zawiera: Walka z wilkami.—Polowanie na lwa. — Historja o strachach. — Sierota. — Wierny pies.—Rozmaitości.

Tygodnik Wielkopolski, nr. 7 zawiera: O poezji polskiéj XIX wieku, napisał dr. Adam Bełcikowski (c. d.).— Trzy miesiące, ze znalezionego rękopismu wydał Józef Narzymski (c. d.). — Gdybym był dyrektorem, satyra polityczna Przegląd literacki.— Teatr.— Wiadomości bieżące o rzeczach polskich.

Szkoła, nr. 7 zawiera: Wychowanie u Rzymian za czasów cesarstwa z naszém porównane, p. Stanisława Sobieskiego (c. d.). — Geografja matematyczna w szkole ludowéj, napisał Konstanty Steczkowski (c. d.). — Rozmaitości. — Bibljografja.

Włościanin, nr. 4 zawiera: Mikołaj Kopernik. — Dwie wesołe piosenki, przez Kaź. Brodzińskiego. — Na frasunek dobry trunek, opowiadanie. Napisał Teofil Merunowicz (dok.). — Gromadzkie kasy zaliczkowe.

Kronika potoczna i rozmaitości.

Postęp. — Jutro we środę w „Postępie“ o godz. 8 wieczór, odbędzie się uroczystość obchodu 400-letniéj rocznicy Kopernika wspólną kolacją!

Dowiadujemy się, że staraniem uczniów gimnazjum św. Anny, gmach szkolny będzie rzęsisto oświetlony a ze strony plantacji urządzony transparent.

Pamiątkę 400-letniéj rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika obchodzi tutejsze tow. rękodzielników „Gwiazda“ odczytami. Piewszy odczyt (prof. Kamińskiego) odbył się 13 b. m., drugi (p. Fochta) dnia 14, trzeci (p. Sokalskiego) dnia 17, czwarty (prof. Kamińskiego) odbędzie się jutro 19 b. m.

Fundusz Kopernika.—W Wadowicach zawiązał się komitet z profesorów gimnazjalnych, mający na celu zebranie funduszu, z którego dochody obracane być mają na wsparcia dla ubogich uczniów gimnazjum wadowickiego, odznaczających się szczególnie w naukach przyrodniczych. Fundusz ten będzie nosił nazwę „Funduszu Kopernika,“ na uczczenie 400-letniéj rocznicy urodzin wielkiego astronoma. Datki na ten cel nadsyłać należy do dyrekcji gimnazjalnéj, która je ogłaszać będzie w dziennikach.

Zwierzchność miasta Tarnowa wydała następującą odezwę:

Obywatele! Na walném w dniu 11 b. m. odbytem posiedzeniu, uchwaliła rada wasza miejska jednomyślnie, aby uczcić dzień 19 b. m. jako dzień 400-letniéj rocznicy urodzin wielkiego naszego rodaka Mikołaja Kopernika.

1. Wysłaniem telegramu do miasta Torunia następnéj treści: „Królewskie miasto Tarnów dawniéj w województwie Sandomirskiem, dzisiaj w Galicji leżące, wita i pozdrawia braterskiem uczuciem miasto Toruń, podzielając całą duszą, całem sercem radość, jaka każdego myślącego polaka na wielkim ojczystym obszarze w dniu dzisiejszym 400-letniéj rocznicy urodzin wielkiego rodaka naszego Mikołaja Kopernika przejmuje. Szczęść wam Boże rodacy do postawienia wielkiemu mężowi pomnika, jako dowód wiecznéj pamięci i czci całego narodu. Nie gardźcie przytem małym datkiem, który wam to miasto do wspólnego celu przesłaną kwotą 30 talarów ofiaruje.“

2. Przemienieniem ulicy Seminarzyckiéj na ulicę Kopernika.

3. Solenném nabożeństwem w kościele katedralnym, składając dziękczynny hołd Najwyższemu Stwórcy i Kierownikowi Wszechświata, że pozwolił się szczycić Polsce tak wielkim mężem, który na podstawie głębokiéj nauki w czasach prawie ogólnych a srogich przesądów i strasznéj ciemnoty oznajmił światu matematyczną prawdę: że pozorowo wschodzące słońce stoi, a pozorowo nieruchoma ziemia około słońca i swéj osi się obraca.

Dzień 19 b. m. powinien być uroczysto-narodowym. Dla tego zaprasza was szanowni obywatele miasta i okolicy reprezentacja miasta Tarnowa do licznego zebrania się na solenne nabożeństwo, które we środę t. j. 19 b. m. o godzinie 10 w kościele katedralnym sam arcypasterz djecezjalny w asystencji przewielebnych prałatów i całego duchowieństwa, tak świeckiego jak zakonnego, odprawi.

Zwierzchność miasta Tarnowa.

Burmistrz miasta Stanisławowa ogłosił następujący program uroczystego obchodu, który się odbędzie w tymże mieście na uczczenie 400-letniéj rocznicy urodzin Kopernika:

1. Dnia 19 lutego o godzinie 10 z rana solenne nabożeństwo w kościele parafjalnym łacińskim.

2. O godz. 7 wieczorem w sali bazarowéj kasyna:

a) odczyt o życiu i dziełach Mikołaja Kopernika, przez Winc. Smagłowskiego, bibljotekarza m. Stanisławowa;

b) polonez Chrząstkowskiego na skrzypce, wykona p. Budziacki;

c) modlitwa, Otta, chór męzki;

d) fantazja z opery „Gli Lombardi“ na skrzypce, wykona p. Budziacki;

e) „U nas inaczéj,“ dumka Bohdana Zaleskiego, kompozycja M. Rudkowskiego, chór męzki;

f) „Krasne zore,“ tekst ruski, chór męzki;

g) deklamacja, wiersz na cześć Kopernika. Dochód przeznaczony na pomnik Kopernika w Toruniu.

3. Wieczorem oświetlenie ratusza, uwieńczenie biustu Kopernika, ognie begalskie i elektryczne. Jeżeli właściciele domów chcą złożyć dowód poczucia obywatelskiego i patrjotyzmu polskiego, raczą domy swoje w miarę możności oświetlić.

Magistrat toruński zawiadomił tamtejszy polski komitet uroczystości Kopernikowéj, w skutek otrzymanego zaproszenia, że weźmie udział w kościelnéj części uroczystości, przez tenże komitet urządzonéj.

Posągi dłuta Wiktora Brodzkiego, przeznaczone na uroczystość Kopernikową przybyły już do Torunia.

Pięćdziesiąt pięć miejscowości polskich w rejencji poznańskiéj, otrzymało rozporządzeniem gabinetowém z dnia 16 grudnia 1872 r. nazwy niemieckie.

We środę, jako w 400-letnią rocznicę urodzin Kopernika, całe miasto Tarnopol będzie oświetlone.

Lwowska czytelnia akademicka obchodzi dzisiaj pamiątkę 400-letniéj rocznicy urodzin Kopernika, urządziwszy w tym celu wieczorek muzykalno-literacki.

Poznańskie towarzystwo drukarzy polskich obchodzić będzie również uroczyście czterechsetną rocznicę urodzin Kopernika publicznym odczytem we środę 19 mb. o godzinie ósméj wieczorem w lokalu p. Nawrockiego przy ulicy Franciszkańskiéj.

Niedzielny wykład prof. Żaby zgromadził liczną publiczność. Po krótkim wstępie, z którego dowiedzieliśmy się że p. Żaba metodę uczenia chronologji Jazwińskiego udoskonalił i przyczynił się do rozpowszechnienia jéj na Zachodzie, wykazał prelegent zbawienne skutki zastosowania téj metody na dwóch uczniach 10 i 12-letnich, którzy z nadzwy-

Książki szkolne.

Jeden z najzasłużeńszych mężów na polu naszego szkolnictwa, dr. F. Nowakowski, w zajmującéj swéj rozprawie: „Jak Izba Edukacyjna polecała przygotowywać dzieci do nauki czytania. (Lwów 1872).“ poczytuje to za największą zaletę, a oraz zasługę nauczyciela, „jeżeli wytrwałą pracą, a wszechstronną rozwagą zdobędzie sobie on tę pewność, że to jedynie powie, na to jedynie zwróci uwagę dzieci, co one bez zbytecznego natężenia zrozumieć mogą.“ Cóż się bowiem dzieje w razie przeciwnym, jeżeli téj zalety nauczycielowi zabraknie? Oto, jak pisze daléj dr. Nowakowski w wspomnianéj cennéj swéj broszurze, „inaczéj, tak trudnością pojęcia, jak rozwlekłością w opowiadaniu zrazi on umysł dziecka i wstrętem do nauki mimowolnie je napoi, bo albo odbierze mu ufność w własne siły, które jeszcze tak są wątłe, a zakres wyobrażeń tak szczupły i tak niejasny, albo natężenie uwagi uczyni mu niepodobném.“

Jakkolwiek zasada powyższa wypowiedzianą została przez dra Nowakowskiego w zastosowaniu do najpierwszéj przygotowawczéj, że tak powiemy: przedelementarzowéj nauki, niemniéj prawdziwą być ona nie przestaje i w najszerszym zakresie, to jest tak długo, jak długo dziecko do samodzielnéj pracy niezdolne, a dopóki postęp jego w naukach głównie nauczyciela jest dziełem. Późniéj nauczyciela zastąpić winna w znacznéj części książka szkolna, a od téj książki tychże samych zalet wymagać należy, których w przygotowawczych lekcjach tak słusznie i z takim naciskiem dr. Nowakowski domaga się od nauczyciela.

Na takich książkach zbywa nam, niestety, a i nauczycieli, którzyby tak pojmowali szczytne swe zadanie, jak tego wymaga dr. Nowakowski, mamy, jak dotąd, niewielu... niewielu!

Ale jeżeli książka w niższych szkołach bez zdolnego nauczyciela, któryby jéj stosownie umiał użyć, mały przyniesie pożytek, to zła książka najzdolniejszego nawet pedagoga w każdym krępuje kroku, błędną narzucając mu metodę, a mniéj zdolnych zupełnie obałamuca i bezużytecznymi czyni. Wpłynąwszy w to sargassowe morze abstrakcji, definicji i niedostępnych dla umysłu dziecięcego łamigłówek, wybrnąć już zeń nie mogą, choćby z całą wytrwałością imali się wioseł i steru, choćby rozwinęli wszystkie żagle pilności, a najprzyjaźniejszy wiatr — to jest najszczerszy pociąg do nauki u dziecięcia — im sprzyjał. Taka podróż morska z przeszkodami — pominąwszy już nudę ucznia i nauczyciela, nudnościom morskim podobną, dziesięćkroć więcéj wymaga trudu i mozołu niż najcięższa fizyczna praca... a do upragnionéj przystani nie zawiedzie nigdy, owszem tłumi raczéj zdolności dziecka, zamiast je rozwijać, co głównym jéj celem być winno.

Po długiém wołaniu doczekaliśmy się w kraju naszym seminarjów nauczycielskich, które nam z czasem większéj liczby uzdolnionych dostarczą nauczycieli. — Składkami na oświatę ludową wywołany przesilny prąd opinji publicznéj (jak to nawet rada szkolna krajowa w swym reskrypcie uznała), wymógł wreszcie u sejmu, że na ostatniéj swéj kadencji uchwalił ustawy, które liczbę szkół naszych pomnożą, a wpływając na polepszenie bytu nauczycieli, powiększą zastęp kandydatów nauczycielskiego zawodu. — Przepisy obowiązkowego uczęszczania do szkół, czyli tak zwanego „przymusu szkolnego,“ przy dobréj woli i usilności rad szkolnych okręgowych, jak tuszyć należy, ściślejszego niż bywało, doczekają zastosowania, a niechęć ciemnego ludu racjonalném i konsekwentném, a pełném taktu postępowaniem w téj mierze autonomicznych władz szkolnych zwolna przełamywaną zostanie. — Pozostaje tedy jedno jeszcze niemniéj od poprzednich ważne zadanie do spełnienia — a spełnienie jego dziś już wyłącznie w ręku najwyższéj władzy szkolnéj spoczywa.

Zadaniem tém, od którego pożyteczność szkół naszych najniewątpliwiéj w znacznéj zależy części, jest dostarczenie krajowi dobrych książek szkolnych.

Nikomu nie tajno — głośne świadczą o tém skargi rodziców jak nauczycieli i samych wreszcie uczniów, jak wadliwe są dzisiejsze nasze książki dla szkół ludowych przepisane. Książki te tak pod względem metodycznego układu, jak również pod względem treści nie wytrzymają ściśléj krytyki. Są to zbyt pobieżne i nieprzetrawione należycie prace, z których dziatwa nie może zaczerpnąć takich zasobów wiedzy, jakie właściwie po kilkoletniém chodzeniu do szkoły z téjże wynieść powinna. — Co gorsza, potrzeba, jak powiedzieliśmy, nauczyciela w najwyższém uzdolnionego stopniu, by na podstawie teraźniejszych książek mógł z korzyścią młodzieży kierować nauką.

Sprawozdania z lustracji szkół i liczne z różnych stron przedstawienia, przekonały wreszcie (dość późno!) radę szkolną o niedostateczności teraźniejszych dla szkół przepisanych książek i skłoniły ją do ustanowienia osobnéj komisji, którąby się żywotną tą sprawą zajęła, jak o tém w swoim czasie doniósł lwowski korespondent *Kraju*, — dotychczasowa bowiem wydawnicza komisja z grona samych tylko członków rady wybrana, nie była w stanie zająć się gorliwie spełnieniem tego zadania, tak z powodu nawału rozlicznych prac w samejże radzie, jako też z powodu wielorakich innych czynności i obowiązków każdego z członków rady szkolnéj, które bądź to publiczne, bądź prywatne tychże za sobą pociągało stanowisko.

Komisja ta złożona z czterech członków rady i siedmiu profesorów z poza grona jéj członków przybranych, a ustanowiona prowizorycznie na cztery tylko miesiące (!), ma się zająć przejrzeniem i przerobieniem lub ewentualnie zupełną zmianą książek dla szkół ludowych, bądź to poruczając poprawki lub napisanie nowych dzieł członkom samejże komisji, bądź też innym osobom. Mamy jednak nadzieję, iż komisja chcąc uniknąć po tylekroć już radzie szkolnéj czynionych zarzutów, że dzieła swoich członków przez koleżeńską grzeczność za najlepsze uznaje, usunie od współubiegania się dzieła swoich członków, tembardziéj, iż ci, zaprzątnięci pracą, siły i zdolności swoje w inny korzystniejszy dla rozwoju szkół krajowych sposób zużytkować będą mogli, a sam czas fizyczny niemożebnem czyniłby dla nich staranne wypracowanie szkolnych książek, które bardzo wiele i daleko więcéj czasu niż napisanie naukowéj jakiéj rozprawy lub ściśle umiejętnego dzieła wymaga.

Zdaniem naszem, wszelkie poprawianie i przerabianie dotychczasowych książek, byłoby bezużyteczną pracą. Książka szkolna sama przez się najlepsza, z największym ułożona talentem, może być nie mniéj zupełnie w danych stosunkach nieodpowiednią, jeźli metodą i treścią nie stoi w zupełnéj harmonji z obmyślanym z góry planem i programem nauk. Nie znając programu, niepodobna nawet wydać sądu o jéj użyteczności. Wyrokować o niéj inaczéj niż jako o jednym filarze budowy, inaczéj niż jako o jednem ogniwie łańcucha, jako o cząstce wielkiéj programowéj całości, jako o jednym rozdziale objętéj planem szkolnym nauki — byłoby niedorzecznością. Orzekać o książce szkolnéj i jéj pożyteczności z tego jak o innem popularnem dziele stanowiska — byłoby poprostu nonsensem.

Plan zatem, program i podanie opartych na dobrze obmyślanym programie wskazówek; oto przedewszystkiem winno być zadaniem rady szkolnéj i ustanowionéj przez nią komisji. A jeźli plan będzie wypracowany należycie, to na podstawie danych wskazówek nietrudno będzie dobremu pedagogowi wypracować książkę. Nie znając go jednak, i najznakomitszy autor zadaniu temu nie sprosta, chybaby bywał obecny na posiedzeniach komisji i na podstawie zdań zasłyszanych sam sobie program ułożył....

Zadanie komisji, tak jak my je pojmujemy, jest zaiste niemałe. Oby nas pokładane w niéj nadzieje nie zawiodły a praca jéj nie ograniczyła się na przeróbkach i poprawkach, na bezprogramowéj łataninie!.... Komukolwiek nie jest obcym zawód nauczycielski, a przedewszystkiem nauczyciele szkół publicznych, dyrektorowie seminarjów nauczycielskich, inspektorowie okręgowi i t. d., winni wspierać komisję wydawniczą nadsełaniem opartych na doświadczeniu opinji i poczynionych spostrzeżeń co do używanych dotąd książek i metód naukowych.

I dziennikarstwo do téj budowy niejedną dołożyć może cegiełkę.

Czyniąc zadość dziennikarskiemu temu obowiązkowi, pozwolimy sobie zwrócić dziś uwagę komisji książek szkolnych na wydawnictwo dzieł szkolnych, w mniéj przyjaznych niż nasze rozpoczęte warunkach, a jednak pod względem racjonalnego metodycznego układu i ściśléj w przeprowadzonym systemie konsekwencji, przewyższające wszystko cokolwiek u nas dotąd dokonano.

Wydawnictwem tem, o którem szerzéj rozpisać się nam wypada, jest „*Systematyczny kurs nauk* Augusta Jeskiego“, rozpoczęły w r. b. 1873 w Warszawie, którego dotąd pięć już pojawiło się tomików. Całe wydawnictwo wedle planu zamieszczonego na okładzinkach, składać się będzie z dwóch oddziałów. Pierwszy z tych oddziałów obejmie ośm książeczek, (z tych cztery mamy w ręku), drugi zaś czternaście.

Oba te oddziały razem stanowić będą kurs nauk, obejmujący mniéj więcéj całą dziedzinę przedmiotów szkolnych, wyłożonych krótko, treściwie w myśl jednego planu i jednego systemu, tak, że sobie wszystkie odpowiadają i pomagają wzajemnie. Autor korzystał troskliwie ze źródeł i ulepszeń, jakie nauka i postęp wprowadziły w ostatnich czasach do zakresu szkoły i wychowania; główną atoli zaletą kursu tego jest systematyczność szkolna i jak najściślejsza równowaga pomiędzy osobnemi przedmiotami, obmyślana w ten sposób, ażeby uczeń znalazł się przy końcu kursu na jednéj linji postępów we wszystkich nauki przedmiotach, rzecz to bowiem niezmierněj wagi na dalszy rozwój młodocianego umysłu, i dalsze w naukach postępy. Nauczyciel znajdzie w tych podręcznikach wykład dążący do celu drogą ściśle naukową, umiejętną; uczeń zaś znajdzie tu materjał systematycznie ugrupowany i co najważniejsza, zastosowany jak najściśléj do wieku i potrzeb swoich.

(Dokończenie nastąpi.)

czajną łatwością wszystkie prawie daty z trzech pierwszych wieków historji recytowali. Pomocą im w tem była tylko tablica p. Żaby. Następnie przystąpił prelegent do wyłożenia samej metody która jest nadzwyczaj prostą i łatwą. Metoda ta i odpowiednie tablice historyczne są takiem ułatwieniem nauki historji jak mapy przy nauce jeografji. Metoda p. Jazwińskiego była bardzo rozpowszechniona w swoim czasie w Kongresówce i na Litwie szczególniéj po szkołach prywatnych. Prof. Żaba który ją udoskonalił, stara się obecnie posiadając ku temu pomoce rady szkolnéj, rozpowszechnić ją w Galicji. W końcu prelekcji p. Żaba z rzadką bezinteresownością oświadczył, że w ciągu 2-ch tygodni pobytu w Krakowie gotów jest każdemu pensjonatowi wyłożyć swą metodę bezpłatnie a nawet ofiarować swe tablice historyczne do dalszéj nauki.

Ospa. — W myśl uchwały c. k. krajowéj rady zdrowia powziętéj na posiedzeniu odbytem na dniu 3 b. m. zwraca się uwagę publiczności na konieczną potrzebę poddania się szczepieniu ochronnemu i powtórnemu (rewakcynacji) w obec co raz groźniéj występującéj ospy naturalnéj tak w miastach jako też i po wsiach prawie całego kraju. Wszelkie dowody dowodzące skuteczności tego środka dla uchronienia się od ospy a przynajmniéj dla złagodzenia przebiegu téj choroby [illegible] wielkie przesądy [illegible] wielu od [illegible] nowemu środkowi zaradczemu.

Na wystawę tow. przyjaciół sztuk pięknych w pałacu biskupim przybyły następujące obrazy: „Rewera Stanisław Potocki," „Po bitwie pod Wawrem," „Portret ś. p. Ad. hr. Potockiego," przez Juljana Kossaka akwarele; trzy portrety Witolda Pruszkowskiego olejno, między którymi portret damy za czarną zasłoną zwraca uwagę znawców; nareszcie „Dziewczyna czerpiąca wodę świętą," i „Chłopiec żebrzący" podług Waldmüllera, p. Strzegockiego.

Konfiskata.—Prokuratorja rządowa skonfiskowała znowu ostatni (7) numer *Szczutka.*

Gromadzkich kas zaliczkowych jest obecnie w Galicji 378.

Przeciw zaprowadzeniu bezpośrednich wyborów. — Rada gminna miasteczka Turki uchwaliła na swém posiedzeniu z dnia 6 b. m. wnieść petycję do izby posłów przeciw zaprowadzeniu bezpośrednich wyborów do rady państwa.

Rada miasta Sambora wysłała na ręce ks. Sapiehy i hr. Alfreda Potockiego, petycję przeciw zaprowadzeniu bezpośrednich wyborów do rady państwa.

W dobrach Rakołupy, w lubelskiém, należących do hr. Poletyłły, ma być urządzona fabryka [illegible].

Pożary. — W powiecie staromiejskim zgorzało: dnia 19 grudnia w Strzelbicach wskutek niewiadoméj przyczyny zagroda włościańska (niezabezpieczona) wartości 270 zła; dnia 28 grudnia w Gaiłówce wskutek niewiadoméj przyczyny zagroda włościańska (niezabezpieczona) wartości 1641 zła; dnia 29 grudnia w Rosochach wskutek niewiadoméj przyczyny zagroda włościańska (niezabezpieczona) wartości 100 zł. Dnia 30 w Stołowcach wskutek niewiadoméj przyczyny dwie zagrody włościańskie (niezabezpieczone) wartości 925 zła.

W sobotę wieczorem idący do Brodów pociąg osobowy nr 7, dochodząc do stacji w Krasnem [illegible] z przeciwnéj strony [illegible] mocno [illegible] uszkodzony, z osób nikt nie doznał uszkodzenia.

Wystawa kwiatów. — Bawarskie towarzystwo ogrodnicze zamierza urządzić w Monachjum (München) wystawę kwiatów, od 27 kwietnia do 4 maja b. r. trwać mającą.

80,000 franków za „Żonę Klaudjusza". Jeden z dyrektorów teatru w Medjolanie pisał do Aleks. Dumas'a o zamiarze wystawienia na scenie medjolańskiéj jednego z ostatnich dramatów jego „Żony Klaudjusza", i prosił o zgodzenie się na to autora. Otrzymał na to odpowiedź w tych słowach: „Mój panie, Włochy nie dały nam ani jednego szeląga, i dla tego też nie mogę przystać na propozycję pańską. Jednakże ofiarować mogę na jego usługi mój dramat za 8,000 fr., tyle albowiem zapłaciła za mój rękopism Austrja, pomimo że dziś już nie posiada ani Wenecji ani Lombardji".

Wypadek.— W niedzielę zatonęła w Smyrnie zbudowana na pilotach nad brzegiem morza kawiarnia, w rodzaju tak zwanych *café chantant.* Sto osób utonęło.

Spostrzeżenia meteorologiczne. — Dnia 17 lutego pochmurno, popołudniu trochę śniegu z deszczem; termometr od — 2.1 doszedł do + 1.6 R. Barometr bez zmian; rano o 6 dnia 18 stan jego był 335.16, termometru +0.4 R. Wiatr zachodni.

HOTEL DREZDEŃSKI. *Przyjechali:* J. hr. Załuski wł. d. z Iwonicza; Julja hr. Moszczeńska wł. d. z Góry Ibyłtowskiéj; Kaz. Warecki ob. z Kalisza; Bronisława Krzyszkiewicz wł. d. z Nienoszowa; Adam Szołajski wł. d. z Rzepennika; Henr. Turnau z żoną wł. d. z Gajek; Kaz. Smalawski wł. d. z Galicji.

HOTEL SASKI. *Przyjechali:* Wład. Jędrzejewicz z Zaczernia; Józef Bach litograf z Wiednia; Juljusz Lion kupiec z Wrocławia; Józef Kwiatkowski wł. d., Marja Walewska ob., Karol Drzewiecki ob., Kaz. Frycz ob., z Kongresówki; Kaz. Węsierski wł. d. z Poznania; Anna Kreczmar ob. z Warszawy; Ryszard Koch kup. z Lipska; dr. Erazm Łobaczewski adw. z Przemyśla; Szymon Dromlewicz z żoną kup. z Sosnowca; Paweł Woydt kup. z Berlina.

HOTEL pod RÓŻĄ. *Przyjechali:* Bronisław Weber z żoną wł. d., Fran. Kubiczek wł. d., Wiktorja Katerla z córką wł. d., Paulina Lisińska wł. d., z Kongresówki; Wilh. Hołubek urzędnik z Tyrolu; Adolf Soryczek urz., Ferd. Wesolscha c. k. kap., z Wiednia; Marja Cieślewska wł. d., Józefa Beiczykowska z Warszawy.

Gospodarstwo przemysł i handel.

Wiadomości z biura izby handlowo-przem. krakowskiéj o targach na Baranie i na Kleparzu w dniu 17 i 18 lutego.

Wczorajszy targ na Baranie, pod względem dowozu równie jak i więcéj ożywionéj chęci, był dobry. Cena pszenicy podniosła się o 1 złp. Inne produkta nie uległy prawie żadnéj zmianie. Najwięcéj zakupowali tutejsi spekulanci.

Płacono za pszenicę 252 fnt. czerwoną po 44—55, białą 47—57; żyto 233 ft. 34—39; jęczmień 212 fnt. 27—31; owies 138 fnt. 14 do 16; groch 256 fnt. 35—41; proso 238 fnt. 30—35 złp.

Na dzisiejszym targu na Kleparzu taka zapanowała cisza, jakiéj oddawna nie widziano. Ruch był zupełnie martwy. Żadnéj większéj sprzedaży nie zrobiono. Najwięcéj zakupowano na potrzeby miejscowe.

Płacono za pszenicę 170 ft. czerwoną 11.50 do 13.30, białą 12—13.50; żyto na 160 fnt. 9—9.15, a na miarę 8.30—8.70; jęczmień 140 ft. 7—7.10, na miarę 6.50—6.80; owies 103 fnt. 3.80—4.05 zła.

Księgosusz.— Podług doniesienia bukowińskiego rządu krajowego panuje w tym kraju zaraza na bydło rogate w Lenkoutz, Mamajestie i w Sadogórze w pow. czerniowieckim, w Oknie i Mitken w pow. kocmańskim, tudzież w Bobestie w pow. starozyneckim.

Lwów 12 lutego. *(Sprawozdanie tygodn.)*— W ostatnim tygodniu mieliśmy dni po większéj części jesienne, a termometr wskazywał w godzinach porannych 5 stopni poniżéj zera. — Stan dróg jest wyborny, a w skutek tego spadły ceny frachtu. — Zmiana temperatury wywołała ożywiony obrót lodu, którego znaczne zapasy ściągają browary i lodownie.

Ruch w handlu towarowym był normalny. Cała uwaga świata handlowego zwrócona jest obecnie na wiedeńską wystawę powszechną.

Ponieważ wkrótce upłynie termin wysyłania przedmiotów na wystawę powszechną, przeto zapisać wypada następujące, obowiązujące w téj mierze postanowienie:

1) Wszystkie przedmioty przeznaczone na wystawę muszą być frankowane przy wysłaniu.

2) Wszystkie na wystawę wysyłane paki muszą być zaopatrzone w dokładny adres i na lewéj stronie w znak czarnożółty. — Wyjątek stanowią przedmioty wysyłane z Węgier, które zaopatrzone być mają w tém samém miejscu herbami krajowemi.

Formularz adresów jest następujący:

żółty kolor / czarny kolor	Wystawa powszechna. 1873 — Wiedeń.

Do c. k. jeneralnego Dyrektora wystawy powszechnéj 1873 w Wiedniu.
Miejsce wystawy (rotunda, galerja, miejsce dla maszyn, park itp.)
Nazwisko albo firma wystawcy.........
Kraj i miejsce zamieszkania............
Grupa...........................
Liczba porządkowa deklaracji.........
Ułamkowa waga pakunku.............

Dla szybkiego wysyłania przedmiotów na wyznaczone miejsca, adresy drukowane być mają czarnym drukiem na kolorowym papierze a mianowicie:

a) na białym papierze drukowane być mają adresy przedmiotów przeznaczonych do rotundy, które nadto opatrzyć należy znakiem „Rotunda";

b) przedmioty, które ustawione być mają na galerji, powinny mieć adres drukowany na takim samym papierze ze znakiem „Galerja";

c) przedmioty, które ustawione być mają w miejscu dla maszyn przeznaczoném, powinny mieć adres na papierze siwym;

d) przedmioty sztuki powinny mieć adres na papierze żółtym;

e) przedmioty działu rolniczego na papierze błękitnym;

f) przedmioty należące do grupy „Exposition des amateurs", tudzież przedmioty muzealne na papierze pomarańczowym;

g) przedmioty przeznaczone dla parku na papierze zielonym.

3) Adresy te według ogólnego regulaminu powinny być trwale umieszczone na okładce i wewnątrz.

4) Paki zawierające przedmioty sztuki muszą mieć szpary zaklejone.

5) Przedmioty przeznaczone dla pewnego działu wystawy powinny być ile możności w osobnym wagonie pomieszczone. Wagony w takim razie oznaczone zostaną odpowiednim adresem.

6) Każdy przedmiot wysłany na wystawę musi być zaopatrzony w certyfikat, wystawiony przez komisję krajową albo miejscową. Certyfikat ten służy:

a) do korzystania ze zniżenia cen transportowych;

b) do skonstatowania, że przedmiot transportowany przeznaczony jest na wystawę powszechną.

Formularz tego certyfikatu jest następujący:

Podpisana komisja potwierdza, że wskazane poniżéj pakunki zawierają przedmioty na wystawę powszechną przeznaczone, a tém samém wysłane być mają do ck. jeneralnego dyrektora wystawy do Wiednia:

Znak i numer pakunku..................
Gatunek............................
Co zawiera..........................
Waga...............................
Nazwisko wystawcy....................
Mieszkanie..........................
Liczba porządkowa doklaracji............
Miejsce.............................
Data...............................

Podpis komisji.

7) Komisje krajowe prowadzić będą ewidencję przedmiotów wysyłanych i wyślą odpowiednie konsygnacje do jeneralnéj dyrekcji.

8) Obie koleje żelazne połączone z placem wystawy powszechnéj, tj. koléj północna ces. Ferdynanda i austrj. koléj państwowa transportować będą przedmioty na plac wystawy. Wyładowanie i umieszczenie przedmiotów w odpowiednich miejscach załatwiać będą organa ustanowionego przez jeneralną dyrekcję biura dla przyjmowania nadsyłanych przedmiotów.

9) Wystawcy, którzy pak i skrzyń potrzebują do transportowania przedmiotów napowrót, mają takowe złożyć w ustanowionym przez jeneralną dyrekcję składzie za opłatą oznaczonéj należytości. Biuro do przyjmowania przedmiotów zarządzi co potrzeba, aby paki i skrzynie przy zamknięciu wystawy zwrócone zostały wystawcom.

W handlu zbożowym najważniejszemi objawami były niskie ceny i słaby popyt. Przez granicę rosyjską przywieziono do Brodów, Podwołoczysk i Husiatyna około 20,000 centnarów zboża, które po większéj części zakupiono dla młynów galicyjskich.

Bydła rzeźnego i opasowego przywieziono w ostatnim tygodniu koleją lwowsko czerniowjaską około 700, które wysłano do Wiednia. Z tutejszego targu odstawiono na dworzec kolei około 80 wołów. *G. L.*

Wiedeń 17 lutego.

Na targ dzisiejszy dostarczono wołów 2746. Między temi: galicyjskich 991; węgierskich 1377; z prowincji niemieckich 358.

Płacono za centnar lichych po 33.50, dobrych 34, a najlepszych 35 zła.

Sprzedano wszystkie.

M. Grabscheid, ajent wołowy.

Wiadomości telegraficzne.

Praga 17 lutego. Hr. Egbert Belcredi odjechał ztąd dziś powtórnie. Jako rezultat konferencji narodowców podają uchwałę pozornego zaniechania akcji i spokoju, dopóki reforma wyborcza nie przejdzie do izby panów. Wtedy odbędzie się znowu konferencja dla obmyślenia środków przeszkodzenia sankcji cesarskiéj nowéj ustawy. — Deputacja z adresem do cesarza przeciwko bezpośrednim wyborom odjeżdża z końcem tego tygodnia. Jeżeli cesarz odmówi przyjęcia, adres złożony zostanie w kancelarji cesarskiéj.

Praga 17 lutego. Dziś rozpoczął się proces Skrejszowskiego i Rużiczki przy natłoku publiczności, którą częściowo wpuszczają. — Sędziowie: Jankowsky, Schmidt, Saak, Jelinek i Holweg. — Obrońcą Skrejszowskiego dr. Klaudy, obrońcą Rużiczki dr. Zucker.

Madryt 13 lutego. Adres zgromadzenia narodowego na mesaż króla Amadeusza kończy się oświadczeniem, że lud hiszpański zażegnawszy niebezpieczeństwa, pokonawszy zawady, nie będzie mógł wprawdzie ofiarować napowrót królowi korony, ale ofiaruje mu godność obywatela wolnego, niepodległego narodu. — Zgromadzenie wybrało wiceprezesami swymi: Perales, Sorin i Gomez. Prezes jego Martos, zajmując krzesło swoje oznajmił potrzebę utrzymania porządku; spodziewa się on, iż zgromadzenie w przypadku zawichrzeń uposaży rząd w najrozleglejsze atrybucje władzy. W Barcelonie obwołano republikę. Wojsko bratało się z ludem. Moriones telegrafował z Vittorji, że obwołano tam republikę.

Madryt 14 lutego. *Gaceta* urzędowa donosi, że operacje militarne musiały być w prowincjach Biskaja i Nawarze wstrzymane w skutek znacznych śniegów spadłych świeżo. Wyszedł dekret znoszący gwardję królewską. Z prowincji nadchodzą liczne adresy z powinszowaniem do władzy wykonawczéj. Minister sprawiedliwości postawi dziś w zgromadzeniu narodowém projekta ustawy znoszącéj karę śmierci i wyznaczającéj komisję mającą w ciągu dwóch miesięcy wygotować nowy system karny. Zapewniają, że Francja, Anglja, Belgja i Szwajcarja uznały republikę. Rada stanu ma być niebawem zwiniętą.

Ateny 15 lutego. Wybory do izby ukończone po większéj części w duchu przyjaznym rządowi. Naczelnicy opozycji, Lumunduros, Trikupis, Delijannius i Nikolupulos, nie wybrani.

Przegląd polityczny.

W niedzielę koło polskie odbyło dwa posiedzenia, jedno w południe, drugie wieczorem, a na obydwóch był obecnym hr. Gołuchowski. Dyskusja obracała się około kwestji, czy delegacja galicyjska w myśl uchwały grudniowéj ma opuścić radę państwa. Dr. Zyblikiewicz oświadczył, że zawsze się trzymał polityki utylitarnéj i popierał każdy gabinet, aby od każdego jak najwięcéj wytargować dla Galicji; téj zasady i dziś się trzyma i z niéj wychodząc, jest zatém, aby członkowie galicyjscy komisji konstytucyjnéj brali udział w jéj naradach, protestując przeciw pogwałceniu praw sejmowych przez reformę wyborczą.— Okolicznościową tę politykę stanowczo potępiali ks. Adam Sapieha, Czerkawski, Smarzewski i Grocholski. — Ostatni zażądał niezwłocznego opuszczenia parlamentu, którego większość nietylko wywiera nacisk na gabinet, lecz i na spokojnego, rozsądnego prezydenta swego Hopfena; Hopfen bowiem na sobotniém posiedzeniu odesłał projekt reformy wyborczéj do komisji konstytucyjnéj, nie dając posłom czasu na dokładne obeznanie się z wnioskiem. Za pozostaniem w radzie państwa przemawiali tylko Firléj, dla tego, że trzeba słuchać zwierzchności i że opozycja na nic się nie przyda, i Sawczyński, dla tego, że delegaci otrzymali od sejmu mandat do reprezentowania państwa. Hr. Gołuchowski dawał znowu do zrozumienia, że Polacy aż dotychczas cieszą się sympatjami monarchy, lecz utracą je, skoro opuszczą parlament. Koło uchwaliło zatém większością ⅔ nie wykonywać tymczasem grudniowego postanowienia i upoważnić galicyjskich członków komisji konstytucyjnéj do pozostania w tejże celem zaprotestowania przeciw pogwałceniu praw krajowych przez reformę wyborczą. Nazajutrz też po otwarciu posiedzenia komisji Grocholski uczynił następujące oświadczenie: „Kraj nasz dzieli przekonanie, któreśmy już wypowiedzieli podczas rozpraw nad wyborami z konieczności, że taka reforma wyborcza nie jest możliwą bez naruszenia praw sejmów, a przeprowadzenie jéj byłoby pogwałceniem konstytucji. Więc nie zadziwi to panów, jeśli ja dziś w mojém i moich kolegów imieniu, pp. Czerkawskiego i Zyblikiewicza, ogłaszam, że nie mamy się za upoważnionych do naradzania się nad reformą wyborczą i że też naradzać się nad nią nie będziemy." Po tych słowach galicyjscy członkowie komisji opuścili salę. W następstwie nie można już czego innego się spodziewać, tylko że i delegacja opuści radę państwa.

Wiadomości z izby wersalskiéj nie zawierają nic ważnego; w oczekiwaniu sprawozdania ks. Broglie w imieniu komisji trzydziestu o znanych już reformach konstytucyjnych, zgromadzenie narodowe zapełnia swój czas rozprawami o cukrze kolonjalnym i burakowym.

Wiadomości z Hiszpanji zamykają się wyłącznie w telegramach. Nie wszystkie jeszcze państwa, o których donoszono, że uznały nową Rzeczpospolitą, to uczyniły. Do *Times* telegrafują z Paryża pod dniem 14 b. m.: „Kłamstem jest, że rząd francuzki polecił swemu posłowi w Madrycie uznać Rzeczpospolitą hiszpańską. Rząd francuzki nie oświadczył się jeszcze w téj sprawie; nie będąc bowiem o to pytany, nie miał powodu do objawienia swego zdania". Jest półurzędowa wiadomość, że rząd austrjacko-węgierski uzna natychmiast Rzeczpospolitą hiszpańską, skoro nastąpi notyfikacja ze strony Hiszpanji.

Dziennikom rossyjskim nie przypada do smaku wyznaczenie neutralnego pasu ziemi w Azji środkowéj. *Golos* tak się wyraża: „Do téj przestrzeni neutralnéj chce gabinet londyński wciągnąć nie tylko do dziedziny Indu należący Kabulistan, ale także Baktryanę, t. j. wszystkie kraje składające dorzecze Amu-Darji. Jak Anglja, która przez zbliżenie się Rossji nie chce niepokoić swych posiadłości indyjskich, tak również Rossja ma prawo żądać, aby wpływ Anglji na ludność Turkestanu był żaden i nijaki. To są powody, dla których Rossja nigdy nie może przystać na myśl Państwa górnego Oksusu (Upper Oxus State), jak ją dotychczas formułowała Anglja."

Z tych słów pokazuje się, że załatwienie spornéj kwestji nie postąpiło tak dalece, jak sądzono w ogóle po powrocie ks. Szuwałowa do Petersburga.

W Konstantynopolu znowu zamianowano nowego wielkiego wezyra w osobie Essad baszy.

Ostatnie telegramy.

Cieszyn 18 lutego. Jutro wieczorem odbędzie się w tutejszéj Czytelni ludowéj uroczysty obchód na uczczenie czterechsetnéj rocznicy urodzin Kopernika.

Wiedeń 18 lutego. Posiedzenie izby posłów. — Rząd wzywa do przedsięwzięcia wyboru do delegacji wspólnych, które zwołane zostaną na dzień 2 kwietnia.

Następnie rząd przedkłada projekt ustawy względem zapomogi głodowéj dla niektórych okolic Galicji w kwocie 50,000 złr. mającéj się udzielić tytułem darowizny. Takiéj samej kwoty żąda minister dla Galicji jako nieprocentowéj pożyczki.

Prezydent odczytuje pisma posłów kraińskich, którzy postradali mandat i oświadcza, że remonstracje tych posłów nie mogą zmienić stanu rzeczy.

Projekta kolejowe odesłane zostały do komisyj specyalnych.

Wiedeń 18 lutego. Posiedzenie komisji konstytucyjnéj. Przy rozprawach nad reformą wyborczą uchwalono zamianować referenta specjalnego; obrany nim został Herbst. Następnie uchwalono bez dyskusji jeneralnéj przystąpić zaraz do plenarnéj dyskusji specjalnéj.

Przy §§ 6 i 7 debatowano nad powiększeniem liczby posłów z większéj posiadłości. Herbst rzekł, że jakkolwiek projekt rządowy jest wadliwy, jest on jednak znacznym krokiem naprzód, uczynionym w interesie monarchji. — Lasser broni projektu rządowego, który spełnia obietnicę mowy tronowéj. Mowa tronowa zaś mówiła nietylko o wyswobodzeniu rady państwa z pod wpływów sejmów, ale także o uwzględnieniu wszystkich interesów stron uprawnionych. Musiało więc nastąpić równe uwzględnienie wszystkich grup wyborczych. — Jutro dalszy ciąg rozpraw.

Peszt 17 lutego. Aleksander Körmendy zapytuje ministra komunikacyj, dlaczego sprawa wywłaszczania gruntów pod kolej balaszecko-dombowarską tak opieszale postępuje. Minister Tisza odpowiada, że powodem tego są zbyt wygórowane ceny, jakich właściciele tych gruntów żądają, i wywiązujące się ztąd długie procesy; przyrzeka jednak, że wszelkim niedogodnościom, o ile to od niego zależy, będzie się starał zaradzić.

Szell przedstawia sprawozdanie komisji skarbowéj o opłatach stemplowych. Następnie rozprawiano daléj nad budżetem ministerstwa komunikacyj.

Bern 17 lutego. Delegacja brazylejskiéj konferencji dyecezjalnéj prosiła radę związkową, by ta nie przyznała rekursowi, wniesionemu przez biskupa Lachata przeciw uchwałom konferencji, skutku wstrzymującego dalsze kroki konferencji.

Bukareszt 18 lutego. Izba uchwaliła budżet wojny i pozwoliła zakupić łódź kanonierską, która ma być użytą do powstrzymania przemytnictwa na Dunaju, grożącego monopolowi tytoniu. W końcu przedłużono posiedzenia sejmowe.

Madryt 18 lut. Jutro wyjdzie dekret rządu tymczasowego ofiarujący karlistom 14-dniowy termin, w którym mogą przyjąć amnestję i złożyć broń; po upływie tego terminu ścigani będą jako zdrajcy z całą energją, jakiéj wymaga dobro rzeczypospolitéj.

Paryż 18 lutego. Hrabia Paryża odpowiedział na nalegania posłów z prawicy, aby hr. Chamborda odwiedził, że tego nie uczyni.

Paryż 18go lutego. Lewica odrzuciła wniosek, żądający przesłania kortezom gratulacji, z powodu obwołania rzeczypospolitéj. Skrajna lewica zrzekła się swego wniosku.

W komisji trzydziestu odczytano sprawozdanie Broglie'go, którego forma jest pojednawczą; pomimo to jednak obstaje przy uchwałach komisji.

Rzym 17 lutego. Króla przyjmowano wczoraj wieczorem w teatrze okrzykami na cześć króla Włoch i króla Amadeusza.

Zapewniają stanowczo, że komisja roztrząsająca projekt do ustawy o korporacjach religijnych, oświadczyła się za zniesieniem domów jenerałatów zakonnych. Jenerałaty mają jednak i nadal być zatrzymane i pobierać rentę jako wynagrodzenie, tudzież użytkować z części tych klasztorów, które obecnie posiadają.

Londyn 17 lutego. Dwór angielski przywdział żałobę za zmarłą cesarzowę Karolinę Augustę, która trwać będzie od wczoraj do d. 9 marca.

Radca poselstwa hr. Roglio udaje się jako pełnomocnik rządu włoskiego do Madrytu.

Times oświadcza, że pogłoska, jakoby prezydent rzeczypospolitéj peruwiańskiéj zamordowanym został a pałac rządowy wysadzonym w powietrze, nie ma żadnéj podstawy.

Times pisze: Zapewnienia Rosji w zupełności nas zadawalają; nie możemy obecnie nic lepszego czynić, jak tylko rozwijać źródła siły państwa naszego w środkowéj Azji a tem samem skarbić sobie przychylność tamtejszego ludu. Skoro się to stanie, żaden nieprzyjaciel nie może dla nas być strasznym. Indje angielskie będą zabezpieczone przed napadem i będą mogły przeważny wpływ wywierać na politykę Wschodu.

Madryt 18 lutego. Okólnik Castelara do reprezentantów Hiszpanji zagranicą oświadcza, że proklamacja rzeczypospolitéj nie była wypływem bezradności, ale wyrazem dobrze uregulowanego przekonania kortezów i opinji publicznéj. Następnie konstatuje, że ludność zachowuje się spokojnie, armja jest posłuszną, wszystkie władze pełnią daléj swe obowiązki, przyjęcie rzeczypospolitej i wybranie rządu odbyło się bez nacisku. Rząd bądź co bądź utrzyma porządek, liczy na to, że do ustalenia rzeczypospolitéj przyczyni się poczucie prawne ludu i wierność armji.

Castelar zaleca reprezentantom Hiszpanji, by przy zawiadamianiu o proklamacji rzeczypospolitéj zbijali wszelkie uprzedzenia, wykazywali pokojowy charakter rzeczypospolitéj na wewnątrz i na zewnątrz, szczególnie zaś, aby prostowali niektóre fałszywe pogłoski zagraniczne o zachowaniu się armji, gdyż armja postanowiła wspierać rząd legalny, wyszły z woli ludu.

Kursa. — Wiedeń 18 lutego, god. 2. 16. Srebro 108.25. — Akcje kredyt. 338.—.— Lombardy 191.—.— Losy z r. 1860 —.—. Losy 1864 r. 148.—. — Akcje franko-austr. 133.50.— Napoleony 8.70—. — Akcje kol. galic. Karola Ludwika 229.—. — Akcje kolei lwowsko-czerniow. 150.50. — Akcje kolei północno-wschodniéj 154.50. — Akcje banku związkowego (Vereinsbank) 214.25. — Renta w srebrze —.—.—Obligi indemn. galicyjskie 77.25. — Akcje banku wiedeńsk. dla obrotu ogólnego 233.—.— Akcje anglo-banku 303.50. — Akcje kolei rząd. 329.50. — Akcje kol. siedm. 177.—. Akcje kol. Rudolfa 170.50. — Tramway 382.—.—Akcje banku budowy 235.—.— Akcje kolei wschodniéj 128.—. — Akcje banku anglo-węg. 99.—. — Unionbank 248.25. — Losy tureckie 76.25. — Losy węg. prem. 103.50. — Akcje kolei bogum. 177.—. — Akcje kol. Elżbiety 248.50. — Akcje kolei północno zachodn. 217.50.— Akcje franco-hungaria 99.75. — Ogólny austrjacki bank 361.—.

Usposobienie giełdy: osłabiające.

Redaktor i wydawca: dr. Ludwik Gumplowicz.
Redaktor odpowiedzialny: Stan. Gralichowski.

Do dzisiejszego numeru dołącza się dla prenumeratorów w Galicji z wyjątkiem Lwowa i na Szląsku: „Cennik domu zleceń i składu nasion, dawniéj c. k. tow. gospodarczo-rolniczego krakowskiego."

Kurs Papierów i Pieniędzy.

KRAKÓW 18 lutego.	płacą zł. w. a.	żądają zł. w. a.
5% Oblig. indem. galic. kupon ubiegły 140	76 50	77 25
4% Listy zastaw. galic. kupon ubiegły —052	71 —	72 75
5% Listy zastaw. galic. kupon ubiegły —06	78 —	79 75
4% Listy zast. polsk. ser. 1 kupon ubiegły —061	93 —	94 75
4% Listy zast. polsk. ser. 2 kupon ubiegły —061	92 25	93 75
5% Listy zast. polsk. nowe kupon ubiegły —076	92 25	94 —
4% Listy likwid. polskie kupon ubiegły —035	78 25	80 —
6% Listy zast. hip. gal. kupon ubiegły —278	88 25	89 75
6% Listy zast. banku włść. kupon ubiegły —078	93 50	95 50
5½% Listy z. 36-l. srbr.	— —	— —
6% Listy z. 36-l. bankn.	— —	— —
6% „ „ 18-l. „	— —	— —
Akcje kolei warsz. wied.	94 —	96 —
„ „ Karola Ludw.	225 —	230 75
„ „ Czern.-Jassy	150 —	153 —
„ banku dla h. i przem 80	— —	— —
Losy krakowskie na 20 wa.	23 —	25 —
Losy 5% (Donau Regulir.)	97 50	100 50
Losy prem. węgierskie	102 —	105 —
Losy 3% tureck. 400 fr.	76 —	78 —
Losy m. Stanisławowa	24 —	26 —
Srebro nowe austryackie	107 50	109 50
Srebro w kuponach	107 —	108 75
Srebro (obrączkowy rubel)	165 —	170 —
Ruble papier. rossyjskie	149 25	150 50
Talary pruskie	162 —	164 —
Dukat obrączkowy	5 07	5 [illegible]
20-frankówka	8 65	8 80
Rumuńskie oblig. tal. 100	45 50	46 50
WIEDEŃ, 17 lutego.		
Renta austryacka 5%	69 85	70 —
„ „ w srebrze 5%	73 60	73 70
Losy z r. 1839 całe za 100	318 —	320 —
„ „ 1839 ⅕ „ 100	317 —	319 —
4% rząd. 1854 „ „ 250	98 —	98 50
5% „ 1860 całe „ 500	105 60	105 80
„ „ 1860 ⅕ „ 100	122 —	123 —
Rząd. 1864 100	148 —	148 50
Como Renten za 20	25 50	26 50
Wegier. poż. premiow. 100	102 75	103 25
Kredytowe 1860 r. 100 wa.	187 —	187 50
Clary ..... „ 40 „ mk.	37 —	38 —

	płacą zł. w. a.	żądają zł. w. a.
Donau Dampfschiff. 100	7 25	7 60
Inspruku .. na 20 fl. wa.	25 —	26 —
Keglewicza na 10 fl. mk	17 75	18 25
Krakowskie na 20 „ wa	— —	— —
Ofen (Budy) „ 40 „ „	29 50	30 25
Palfy ..... „ 40 „ mk	27 75	28 25
Rudolfa ... „ 10 „ wa	15 —	15 50
Salm ..... „ 40 „ mk	38 —	39 —
Salzburga .. „ 20 „ wa	25 —	25 50
St. Genois „ 40 „ mk	30 —	31 —
Tryestu .... „ 100 „ „	118 —	118 50
„ „ 50 „ wa.	— —	— —
Waldstein .. „ 20 „ mk.	23 50	24 —
Windischgrätz. 20 „ „	23 25	23 75
Obligacje.		
Indemniz. bukow. 5%	75 —	76 —
„ galicyjskie	77 —	77 50
„ siedmiogrodzkie	77 25	78 —
„ węgierskie	80 —	80 50
Ind. węg. z klauz. 1867	79 25	80 —
Poż. kol węg. sr. 5% sz. 120	102 25	102 75
Akcje bankowe:		
Anglo-austr. za fl 120 wa.	302 —	302 50
Anglo-hungaria „ 80 „	100 —	100 50
Boden Credit austr. 80 „	287 —	289 —
„ „ węg. 80 „	114 —	115 —
Creditanst. austr. 160 „	338 75	339 25
„ allg. ung. 160 „	192 —	193 —
Commissionsb. w. 200 „	214 —	215 —
Depositenbank „ 80 „	126 —	126 50
Esc. Ges. n. oest. 500 „	1185 —	1195 —
„ bank czeski 100 „	200 —	210 —
Franco austr. .... 80 „	132 75	133 —
„ węgierskie 80 „	99 50	100 50
Galic. banku hip. 160 „	238 —	242 —
„ dla h. i prz. 80 „	— —	94 —
„ Landsbk Lwów 100 „	— —	— —
Handelsbk Wied. 160 „	297 75	298 2
Interventionsb. na 80 „	153 —	154 —
Länderb. Verein .. 80 „	136 —	137 —
Nationalbank .... „	1000 —	1002
Ogólnego austrj. 200 „	360 —	360 50
Unionbank .. za 200 „	248 5	249 —
Vereinsbk austr. 80 „	213 —	213 5
Verkehrsbank .. 200 „	233 50	234 50
Wechslerbk wied. 80	329 50	330
Wechslstub Gesel. 80 „	229 5	230 —
Wien. Bnk Verein 80 „	384 —	385 —
Akcje kolei:		
Arcyks. Albrechta. 200 wa.	— —	— —

	płacą zł. w. a.	żądają zł. w. a.
Alföld Fiume w.a. 200 sr.	175 —	175 50
Böhm. Nordbahn 150 wa.	145 50	146 50
„ Westbahn 200 „	239 —	240 —
Dniestrzańska fl. 200 sr.	113 50	114 50
Dux Bodenbch wa. 200 sr.	142 —	143 —
„ „ L. B. 200 „	— —	148 —
Elisabeth .... 200 mk.	247 50	248 —
„ Linz Budw. w.a. 200 sr.	209 —	210 —
Eperies-Tarnow 200 „	162 —	165 —
Ferdin. Nordbhn 1000 mk.	2280 —	2285 —
Franc. Józefa w.a. 200 sr.	221 50	222 —
Fünfkirch. Barcs 200 „	187 —	187 50
Gal. Karl Ludw. 210 „	228 50	229 —
Graz-Köflach górn. 200 „	— —	360 —
„ „ II emisji 80 „	— —	— —
Kaschau Oderberg 200 wa.	177 —	177 50
Lemb. Czern. Jassy 200 „	150 —	151 —
Mähr. Sch. Cent. wa. 200 sr.	136 —	— —
„ „ II emis. 200 „	135 —	— —
Oest. Nordwstb wa. 200 sr.	216 75	217 25
„ lit. B. „ 200 „	185 50	186 —
Ostrau-Friedland 200 „	— —	— —
Praga-Dux „ 150 „	102 50	103 —
Rudolfbahn „ 200 „	170 50	171 50
Siebenbürger I. „ 200 sr.	177 —	177 50
Staatsbhn (500 fr.) 200 „	328 50	329 50
„ II emisji 80 „	— —	—
Südbhn (Lombard.) 200 wa.	192 75	193 —
Süd-nord Verbind. 200 mk	175 50	176 50
Suez-Canal-Ges. fr. 500	— —	— —
Theissbahn ...... 200 wa.	243 —	244 —
Tramway wied. .. 200 „	381 50	382 —
Turnau-Kralup-Prag 200 „	— —	— —
Węg. gal. I. Łupk. 200 sr	151 —	152 —
„ Nordostbh. wa. 200 „	154 —	155 —
„ Ostbhn (500 fr) 200 „	128 50	129 —
„ Westbahn... 200 „	171 50	172 —
Akcye przemysłowe.		
Baugesells. allg. oest. 8	235 50	236 —
„ Wied. ... 100	293 75	294 25
Bauverein „ 100 „	105 25	105 75
Forstprodukte 100	20 50	21 —
Hüttenberger Eis. 200 „	244 —	245 —
Inneberg hut 140	338 —	338 50
Kałusza 200	— —	130 —
Masz. cegiel. wied... 200	— —	— —
„ „ i bud. lwow. 100	— —	— —
Neub. Mariazel huty. 100	75 —	75 50
Parcelacyjne galic.... 100	115	117 —
Schlöglmühle Pap... 100	130 50	131 —
Wied. parcelacyjne.. 100	143 50	144 —

	płacą zł. w. a.	żądają zł. w. a.
Listy zastawne.		
Allg. oest. Bd.Kr. los 5% sr.	100 —	100 50
„ „ 33 lat los 5% wa	88 —	88 50
„ „ gm. 40 „	85 —	86 —
Centr. Bd. Cred. 20 l. 6%	96 75	97 25
„ „ 40 5½%	95 —	96 50
Galic. Tow. kred. ... 4%	73 50	— —
„ „ „ ... 5%	— —	80 50
„ Banku Hyp. ... 6%	88 75	89 —
„ Bank. Włość. ... 6%	94 50	95 —
Nationalbank m. k.. 5%	— —	— —
„ w. a... 5%	90 50	90 75
Oest. Hypoth. 10 rocz. 5½	91 50	92 —
„ „ 50 „ 5½	91 —	91 50
Ö. Kred. & Vorsch. „ 5	— —	— —
„ „ „ 10 5%	— —	— —
„ „ 35 „ 5%	87 50	88 —
„ Rentenbank 36 5½	90 —	91 —
„ „ 36 5½	80 —	81 —
Sparkasse I anstr. 30 5½	98 —	100 —
„ „ 32 5½	95 50	96 —
Węg. tow. kred.... 5½%	86 25	86 75
Wien. Hyp. Kasse 5½	95 —	95 50
Obligi pierwszeństwa:		
Arcyks. Albrechta. 100 wa	91 10	91 40
Alföld Fiume 5% sr.	92 25	92 75
Bauges. allg. östr. 5% sr.	93 50	94 —
„ Wien. 6% „	96 —	97 —
Dniestrzańskie ... 5% „	69 —	70 —
Dux-Bodenb. 1871 5% „	91 25	— —
Elisabeth .... 5% „	93	—
„ emisja 1862 5% „	92 50	93 —
„ (Linz-Budweis) 5% „	100 50	101 —
„ „ em. 1872 5%	99 50	100 —
Ferd. Nordbh m.k. 5%	88 50	
„ „ w. a. 5%	87 —	
„ „ 5% sr	101 75	102
Franz. Josef „ 5% „	100 25	100 [illegible]
Fünfk.-Bárcser.. 5%	— —	— —
Gal. Kar. Lud. „ 5% „	101 50	102 —
„ II. em. „ 5% „	98 25	— —
„ 1871. III. „ 5% „	96 —	96 50
Hüttenb. Eisen-Gew. 5% „	83 50	84 5
Inneberger „ 5% „	83 60	83 80
Kasch. Oderb. „ 5% „	93 —	93 50
Lwow.-Czern.-Jassy:		
„ I. 1865 w. a. 5% „	76 25	76 75
„ II. 1867 „ 5% „	86 —	87 —
„ III. 1868 „ 5% „	77 50	78 50
„ IV 1872 „ 5% „	77 50	78 —
Mähr. Sch. Cntr. „ 5% „	88 70	88 90

	płacą zł. w. a.	żądają zł. w. a.
Oest. Ndwstb w. a. 5% sr.	100 25	100 75
Rudolfbahn „ 5% „	94 —	94 50
Siebenbür. I. „ 5% „	88 50	89 —
Südbahn (Lombardy) „	110 —	110 50
Süd-nord. Verb. w. a. 5%	97 —	— —
Theissbahn 5% sr.	— —	— —
Węg. gal. Łupk. 5% „	86 25	86 75
„ Nrdost 300 5% „	83 25	83 75
„ Ostbhn 300 5% „	77 25	77 50
„ Westbahn 5% „	89 75	90 25
Weksle na 2 mies.		
Frankfurt skont. 5 %	92 10	92 25
Hamburg „ ½ „	79 50	79 60
Londyn „ 4½ „	109 25	109 35
Paryż „ 5 „	42 70	42 80
Monety:		
Dukat ważny	5 16	5 18
20 frank. austr.	— —	— —
„ francuz.	8 70	8 71
Srebro	108 25	108 50
Talar pruski	163 —	163 25
LWÓW 15 lutego.		
Akc. banku hip. gal. 16	237 —	239 —
„ „ krajow. 100	— —	87 —
Listy zast. galic. ...5%	78 75	79 50
„ „ „ ...4%	71 75	72 50
„ banku hip. 6%	88 60	89 15
„ „ włościań 6%	94 —	95 —
Obligi ind. galicyj. 5%	76 60	77 25
Półimperjał ros.	8 80	8 95
Rubel srebrny obrączk.	1 65	1 73
„ „ papier.	1 49	1 50
WARSZAWA 14 lutego	Rs. k.	Rs. k.
Wexle Londyn 1 f. st. 3 m	7 30	7 32
„ Paryż 300 fr. 10 d.	— —	87 —
„ Wiedeń 150 złr. 2 m	— —	99 90
Akcje kol. warsz.-wied.	95 —	95 50
„ „ warsz.-bydg.	— —	72 75
„ „ warsz.-teresp.	115 50	116 —
Listy zast. serji 1. 4%	94 25	94 55
„ „ 2. 4%	93 25	93 55
kupon ubiegły	— 57	— —
„ „ nowe ... 5%	93 25	93 55
kupon ubiegły	— 72	— —
„ likwidacyjne.. 4%	79 40	79 70
kupon ubiegły	— 81	— —

L. 25991. 4029(2-3)

Ogłoszenie.

C. k. Sąd krajowy podaje do powszechnéj wiadomości, iż celem zniesienia wspólnéj własności realności pod l. 79 Dz. VI. 276, 277, 278, 279 G. VIII. położonéj w Krakowie przy ul. Starowiślnéj i Polnéj, składającéj się z 2ch kamienic 1-piętrowych murowanych i domu murowan. parterowego, z kamienicy niewykończonéj wyciągniętéj po pierwsze piętro i z obszernego ogrodu, zwanego: „Tenczyńskim", a należący do spadkobierców Antoniny, 1o voto Walterowéj, 2o Launerowéj, odbędzie się w gmachu c. k. Sądu krajowego w Krakowie, publiczna sprzedaż przez licytacyę téjże realności dnia 28 lutego 1873, a w razie, gdyby realność ta na pierwszym terminie sprzedaną nie została, także dnia 28 marca 1873 r. zawsze o godzinie 10 rano.

Cenę wywołania stanowi cena szacunkowa w ilości 67165 fl. 75 kr. w. a. poniżéj któréj to ceny rzeczona realność na żadnym z owych dwóch terminów sprzedaną nie będzie.

Każdy chęć kupna mający, winien przed rozpoczęciem licytacyi złożyć Komisyi licytacyjnéj jako vadium 10% ceny wywołania, to jest 6716 fl. w gotówce lub w listach zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego, albo Galic. Banku Hipotecznego, albo nareszcie w Obligacyach Indemnizacyjnych, według kursu tych efektów w gazecie „Czas" w rubryce „płacą", na dniu licytacyi notowanego.

Reszta warunków licytacyjnych, tudzież wykaz hipoteczny i akt oszacowania realności będącéj przedmiotem sprzedaży, mogą być przejrzane w registraturze c. k. Sądu krajowego.

Kraków, 31 grudnia 1872.

Tak **anonimy**, jako też z moim **podpisem** a to dla zdyskredytowania mnie, mają być puszczone listy w obieg. Życzyłbym sobie uchylić przyłbicę temu oszczercy z wytartem czołem, a nie ujdzie kratki. A zatem uczciwy posiadacz zechce w którymbądź sądzie takowy złożyć.

4079(1-1) **Józef Gryczmański.**

L. 227.

Odwołanie

terminu do zebrania Rady nadzorczéj Towarzystwa wzajemnéj pomocy Oficyalistów prywatnych.

Prezes Towarzystwa wzajemnéj pomocy Oficyalistów prywatnych zawiadamia, że z przyczyn od Wydziału niezawisłych, zwołane zebranie delegatów na 28 lutego r. b., odbędzie się prawdopodobnie dopiero w marcu. Dzień zgromadzenia będzie oznajmiony dziennikami i osobnymi listami rekomendowanymi wprost do każdego z pp. delegatów 14 dni naprzód. 4081(1-2)

Prezes Towarzystwa
Stefan Zamoyski.

APTEKA pod SŁONCEM
Flor. Sawiczewskiego

Med. Dra, 4086(1-?)
utrzymuje na składzie

KROWIANKĘ
Styryjską i Czernichowską.

Realność w Wojniczu

składająca się z murowanego domu o 6ciu pokojach i 2ch kuchniach, z dużego śpichlerza murowanego i piwnicy, z pozostałego muru ze stajen wojskowych i 2ch morgów warzywnego i ze szlachetnych drzew owocowego ogrodu, każdego czasu za pomierną cenę do pozbycia. Bliższa wiadomość pod lit. M. B. pr. Tarnów, franco. 4080(1-1)

Główna wygrana
złr. 200000 złr.

Najmniejsza wygrana 175 złr.

d. 1-go marca 1873

odbędzie się wielkie losowanie przez rząd gwarantowanéj pożyczki premiowéj c. król. austrjackiéj z roku 1864 w kwocie **120** milionów **983.000** złr.

Między 400.000 wygranych pożyczki, znajdują się następujące wielkie wygrane: 20 à **250.000** — 10 à **220.000** — 60 à **200.000** — 81 à **150.000** — 20 à **50.000**, 20 à **25.000**, 1 à **20.000**, 29 à **15.000** — 171 à **10.000** — 352 à **5000** — 432 à **2000** — 783 à **1000**, 1350 à **500**, itd., zaś **175** złr. jako najmniejsza wygrana każdego wyciągniętego losu.

Żadna inna loterja nie daje takich szans jak ta i nastręcza każdemu sposobność małą wkładką wygrać **200.000** złr.

Los jeden z numerem serji i losu kosztuje **2** złr., trzy losy **5** złr., siedm losów **10** złr., 15 losów **20** złr. w. a. w banknotach.

Łaskawe polecenia za frankowaną przesyłką kwoty, wykonywuje się prędko, sumiennie do każdego obstalunku dołącza się urzędowy plan gry — informacje wszelkie chętnie udziela się — a po ciągnieniu listę wygranych przesyła się każdemu udział biorącemu bezpłatnie i wypłaca się natychmiast wygrane. Raczy się więc każden, który ma chęć, zgłosić jak najprędzéj i bezpośrednio do domu handlowego

J. Breycha
we Frankfurcie nad Menem
4082(1-4) Grosse Friedbergerstrase Nr. 41.

Poszukuję do mego handlu korzeni i win od 1 marca r. b. zdatnego i poczciwego

SUBJEKTA.

Zgłoszenia piśmienne z kopiami świadectw. 4084(1-3)
Stanisław Feintuch.

ZECERZY

uzdolnieni, mogą znaleść pomieszczenie w drukarni **Gazety Warszawskiéj w Warszawie.** — Bliższe szczegóły powziąć można zgłaszając się pod adresem: do Wgo Dyspozytora Drukarni Gazety Warszawskiéj w Warszawie, Sto-Jerska 1769 a.
4085(1-3)

(Eau de Cologne pilocome)

WODA MORASA

na

wzmocnienie włosów,

przewyższa wszelkie dotąd używane w tym celu środki w swych skutkach, jako też i przyjemności.

Już po 3-dniowem nacieraniu włosów, gubi łupież, przez co wzmacia cebulki włosowe i nadaje im miękkość i połysk.

W **Krakowie** nabyć można w aptece p. **Wiktora Redyka** pod „Barankiem".
A. Moras & C.

Proszę uważać na moją pieczątkę i etykietę — Każda flaszka jest opatrzona moją firmą.

Odznaczone w Paryżu 1870 r.

Barmen, 18 lutego 1871 r.
Do p. G. A. W. Mayera w Wrocławiu

W Oldenburgu otrzymałem w przechodzie flaszeczkę pańskiego białego syrupu piersiowego. Ponieważ mi na **zapalenie szyi bardzo dobrze skutkował**, przeto usilnie proszę Pana niniejszem przysłać mi odwrotną pocztą 3 flaszeczki tego syrupu.

Należytość proszę sobie odebrać za zaliczeniem pocztowem.

Z poważaniem
Fr. Schröder, Springerstrasse, 3.

Prawdziwy **Syrup Piersiowy** jest zawsze do nabycia **w Krakowie** w aptece p. **WIKTORA REDYKA** na Małym Rynku i **PIOTRA KROKIEWICZA** na Stradomiu — w Tarnowie u p. **W. T. A. Wielogórskiego** — w Przemyślu u p. **Edwarda Machalskiego** — w Brzeżanach u p. **B. Fadenhecht.**

Proszę uważać na pieczątkę i etykietę

Zapewnione od fałszowania i naśladownictwa znakiem ochronnym wedle c. k. patentu z d. 7 grudnia 1868 do l. 130/534.

Ogłoszenie.

Z powodu oddania dzierżawy są do sprzedania:

inwentarze tak żywe jak martwe,

a mianowicie: **1 buhaj** czystéj krwi holenderskiéj, 2 lat mający — **47 krów** pół krwi holenderskiéj, 45 sztuk **jałownika** od 1 roku do 3 lat — **17 koni** fornalskich — **4 woły** — **6 koni** cugowych 15téj miary — **ekwipaże, narzędzia i maszyny rolnicze** i różne tym podobne narzędzia gospodarskie.

Zgłoszenia przyjmuje pod adresem. **J C.** w Piwodzie mila od stacyi kolei Jarosław.
4058(2-3)

Sichere Hilfe!

Alle Dienigen, welche **heimlichen Sünden oder Ausschweifungen** ergeben waren, und die nun deren **traurigen Folgen**, namentlich **Zerrüttung** des **Nerven- und Zeugungssystems Leiden d. Harnorgane, Entkräftung, Gedechtnisschwäche** etc. an sich derspüren, finden **einzig sichere billige u. vollständig discrete Hilfe** u. **Schutz** gegen **schamlose Prellereien** durch das Buch:

Dr. Retau's Selbstbewahrung.
Mit 27 patholog.-anatom. Abbildungen.
74 Auflage. Preis 2 fl.
Vorräthig in jeder Buchhandlung, in Krakau bei
FERD. BAUMGARDTEN.
3924(2-6)

Ueber **220.000** Expl. wurden bereits von demselben abgesetzt u. in den letzten vier **Jahren** allein verdanken ihm über **15.000** Personen **die vollständige Herstellung ihrer geschwächten Manneskraft und dauernde Gesundheit.** Selbst **Regierungen** haben dessen vollständige **Reellität** u. **Nützlichkeit** anerkannt. Verwechsele man dieses Buch nicht mit anscheinend ähnlichen, jedoch **schwindelhaften Nachahmungen.**

HENRYK ŻYCHOŃ

zaszczycony medalem na Wystawie Krakowskiéj r. 1872,

utrzymuje

SKŁAD PAPIERÓW,
potrzeb piśmiennych, rysunkowych i szkolnych,

wraz z pracownią

Monogramów, Pieczątek wytłaczanych, Biletów wizytowych, Adresowych i Nadgłówków listowych,

przy ulicy Grodzkiéj Nr. 90 w Krakowie.

Na wielokrotne zapytania Szan. P. T. Publiczności, mam zaszczyt oznajmić, iż w tych dniach nadeszły **różne paryskie potrzeby rysunkowe, pisemne i malarskie**, jako to: **reisszeugi, farby, papiery rysunkowe i wiele tym podobnych rzeczy zadziwiających swą dobrocią, gustem i tanością.** 3576(13-26)

Powyższy **„Skład Papieru"** zaszczycony medalem Wystawy Krakowskiéj r. 1872 za piękny, praktyczny i tani wyrób **biletów wizytowych, monogramów, pieczątek wypukło tłoczonych i firm handlowych**, jako też wszelkich tym podobnych robót, podejmuje się poniżéj wymienione artykuły uskuteczniać **po najtańszych cenach**, jako to:

Za 100 listów i 100 kopert wraz z wybiciem **monogramu** w różnych kolorach od **2.40** wyżéj.
Za 50 listów i 50 kopert wraz z wybiciem **monogramu** w różnych kolorach od **1.20** wyżéj.
Za 100 listów i 100 kopert wraz z wybiciem **Imienia i Nazwiska** od 2.— wyżéj.
Za 100 listów i 100 kopert wraz z wybiciem **białem dwóch lub trzech liter** od 1.— wyżéj.
Za 100 sztuk **Biletów wizytowych** na **białym matowym kartonie** od —75 wyżéj.
Za 100 sztuk **Biletów wizytowych** na **glancowanym kartonie** od 1.— wyżéj.
Za 100 sztuk **Biletów wizytowych** na **marmurkowym glancowanym kartonie** od 1.20 wyżéj.
Za **1 ryzę** 8° (480 ark.) **nadgłówków** listowych z papierem od 3.— wyżéj.
Za **1000** sztuk **pieczątek tłoczonych** z wyrażeniem Imienia, Nazwiska, godności i miejsca na **lakowym papierze 2.50.**
Za **1000** sztuk **pieczątek tłoczonych** z wyrażeniem Imienia, Nazwiska i miejsca **w różnych kolorach 3.— wyżéj.**
Za **1000** sztuk **pieczątek tłoczonych** z wyrażeniem Imienia, Nazwiska i miejsca z herbem lub godłem w różnych **kolorach 4.50.**

Nadeszły wszystkie książki handlowe.

Zamiejscowe zamówienia uskuteczniają się za przesłaniem **pół należytości**, pozostającą resztę za **pobraniem pocztowém.**

Austryacki Bank Przemysłowy

dawniéj

(Dom Bankowy Edwarda Fürsta)

Wiedeń, Plac Szczepański, Stephansplatz N. 1,

wypuszcza od 6 listopada b. r.

ASSYGNATY KASOWE

po złr. **100, 500, 1000, 5000** na 5%, 5½%, 6%, 6½%, za 8-, 14-, 30-; 60-dniowém wypowiedzeniem. — W obiegu znajdujące się, a nie wypowiedziane assygnaty kasowe, przynoszą od powyższego dnia większy procent. Procent można odebrać naprzód przy wypowiedzeniu, a zwrot kapitału może być także przekazany we wszystkich głównych miastach prowincyonalnych Austryi-Węgier.

Rada Zawiadowcza.

4038(2-8) (Przedruków się nie płaci).

Herrn A. Friedmann,
Wien.

Ihre Kuhmelkmaschine ist eine wesentliche Verbesserung der früheren Melkvorrichtungen und hat überdies den Vorzug, das Melken schneller und sicherer zu verrichten. Die Einführung derselben in allen Molkereien kann des vortheilhaften Gebrauches wegen nicht genug empfohlen werden.

Achtungsvoll
J. C. Löbling,
Professor der Landwirthschaft.

Kühe, freuet euch!

Eine wichtige landwirthschaftliche Erfindung ist kürzlich in Amerika gemacht worden und ist es mir durch meine Verbindung mit dort gelungen von diesem besonders wichtigen Artikel

ein Depot für den k. k. österr. Staat

zu bekommen, dies ist die

amerik. patent.

Kuhmelk-Maschine.

Die Vortheile sind über alle Begriffe:

1. Ist bei Anwendung dieses Apparates jede menschliche Hilfe entbehrlich und ist das Ansetzen dieses Apparates so einfach, daß es von einem Kinde geschehen kann;
2. der Selbstmelker ist der Kuh wohlthuend, demzufolge läßt sie die Milch nach und melkt binnen 4 Minuten bis an den letzten Tropfen, während das Melken mit den Händen der Kuh unbehaglich, ja oft sich auch als schädlich zeigt, nicht selten kommt es vor, daß die Kuh beim Melken ausschlägt, oder die Milch nicht nachläßt, ein Beweis, daß das Thier ein unangenehmes Vorgefühl hat;
3. ist die Kuh krank oder ihre Eutern geschwürig, ist diese Maschine unentbehrlich, denn das Melken mit der Hand steigert nur die Krankheit und melkt man nicht, so verliert sich die Milch.

Die außerordentliche schnelle Verbreitung dieses Apparates und die unzähligen Atteste von Oekonomie- und Meierei-Besitzern die diese Maschine in Anwendung bringen geben schon hinlängliche Garantie für den Erfolg.

Diese Maschine ist aus feinstem Silber gearbeitet und kostet fl. 5, früher fl. 6.50, sammt genauer Anweisung.

Allein zu haben im Haupt-Depot bei

A. Friedmann,
Wien, Praterstraße Nr. 26.

Warnung. Nachdem diese Maschine von unbefugten Händlern aus unedlem Metalle nachgeahmt werden, welche der Kuh schädlich sind, dem zu Folge wird das P. T. Publikum im eigenen Interesse aufmerksam gemacht, daß die echt amerik. pat. Maschinen aus feinstem Silber erzeugt nur aus dem einzigen Depot: Wien, **Praterstraße 26** zu beziehen sind und bin ich in der angenehmen Lage durch den großen Absatz dieser Maschinen den Preis von fl. 6.50 auf fl. 5.— herabzusetzen.

Ces. król. uprzyw. Galic. Akcyjny Bank Hipoteczny.

W piątek dnia 28 lutego b. r. o godzinie 10 przed południem, odbędzie się w gmachu c. k. uprzyw. Galic. Akcyj. Banku Hipotecznego

piąte publiczne losowanie listów hipotecznych

w obecności c. k. Komisarza rządowego, c. k. Notaryusza, Rady nadzorczéj i Dyrekcyi zakładu. 4073(2-4)

Lwów dnia 12 lutego 1873 r.

Dyrekcya.

Dom bankowy A. S. Gerstl

Wiedeń, Schottenring 30, naprzeciw c. k. giełdy.

Zakupno i sprzedaż wszelkich papierów wartościow·
Polecenia dla c. k. giełdy,

wykonuje się najlepiéj ściśle według kursu dziennego. — Pokrycie kosztów 10%. — Przedłużenie najtaniéj się liczy.

Wszelkie gatunki losów i rent na wypłaty ratami.

Dom bankowy A. S. Gerstl,
Wiedeń, Schottenring N. 30. 3819(14-21)

Dna i gościec

mogą być uleczone. Najdoświadczeńszym i prawdopodobnie jedyn. środkiem na te choroby jest

„Gośćcowa wata" Dra Patison'a

szczególnie stósownym w gośćcowych boleściach w twarzy, piersiach, szyi i zębów, w dnie w głowie, rękach i kolanach, w darciu w członkach, w grzbiecie i lędźwiach itd. — Cała paczka po 70 kr. — pół paczki po 40 cent. — W Krakowie w aptece **Stockmara.** 3054(2-12)

Tylko za **50 kr.** jako cenę losu

wygrać można

1000 dukatów w złocie.

Loterya ta zawiera jeszcze wygrane na: **200, 200, 100, 100** dukatów, **400** fl. srebrem, **3 oryginalne losy kredytowe i wiele innych przedmiotów z dziedziny sztuki i wartościowych,** razem

3000 wygranych, wartości 60.000 złr. w. a.

Ciągnienie będzie 25 lutego 1873 r.

Nabywca 5 losów, otrzyma 1 los bezpłatnie.

Zamiejscową publiczność uprasza się o łaskawe przysłanie przypadającéj należytości za losy, tudzież o dołączenie 30 kr. na listę, która się w swoim czasie przyśle każdemu nabywcy losów.

Wechselstube der k. k. priv. Wiener Handelsbank,
pierwéj J. C. Sothen,
13. Wieden, Graben. 13. 3091(5-12)

Losy te są do nabycia także u **N. Imber'a**, kollektanta c. k. loteryi **w Krakowie.**

Roślinny proszek do zębów

czyści zęby tak, że skutkiem codziennego jego użycia niętylko usuwany bywa zwykle nader nieprzyjemny winny kamień, ale także glazura zębów z każdym dniem coraz bardziéj bieleje i delikatnieje. Cena pudełka 63 cent.

Anaterynowa woda do ust
Dra J. G. Popp'a ces. król. nadwornego dentysty
Wiedeń, miasto Bognergasse, 2

przeciw reumatycznemu bólowi zębów, przeciw zapaleniom, nabrzmieniu i wrzodom na dziąsłach, przeciw wiotkości zębów, daléj przeciw przegniłemu i chwianiu się zębów, tudzież przeciw cuchnieniu z ust, znajduje się na składach 3946(1-3)

MOŻNA NABYĆ:

w **Krakowie** u pp. aptekarzy: W. REDYKA „pod Barankiem", SIEDLECKIEGO, J. TRAUCZYŃSKIEGO w Rynku głównym pod „Korona", ERNESTA STOCKMARA, Flor. SAWICZEWSKIEGO — daléj u pp. M. DWORSKIEGO, T. GÓRECKIEGO, J. JAHNA, L. FEINTUCHA, WILHELMA FENZA, Rynek Główny, Nr. 49; We **Lwowie** w apt. dra chemji TYTUSA ZARZYCKIEGO, p. MIKOLASZA apt., p. A. BERLINERA apt., p. EHRENBERGERA aptek.. p. Fr. KLEINA wdowy, p. Bonif. STILLERA, p. Z. RUCKERA i p. J. PIEPESA apt. — **w Brodach** u p. M. S. FRANCAS kupiec. — **W Nowym Sączu** p. S. LICHTMANN kupiec.

„Deutsche Zeitung"

zamieściła w N. 301 w dodatku str. 5, 1 listopada 1872 r. następujący ważny artykuł:

Krew czyszcząca Herbata Franciszka Wilhelma.

Mamy kika zdań o tym znanym powszechnie leku i przytaczamy tu niektóre z nich dla czytelników, żeby się w nich rozpatrzyli: **Dr. Rust** powiedział na publiczném zgromadzeniu o tym leku: „Krew czyszcząca herbata Wilhelma zasługuje na nazwę ludowego leku albowiem rokrocznie daje tysiączne dowody szczęśliwéj skuteczności w cierpieniach reumatycznych i gośćcowych — środek, do którego ucieka się chętnie tak bogaty jak i biedny i spodziewa się od niego niezawodnéj pomocy; środek, który zalecają nawet najznakomitsi lekarze z własnego doświadczenia". Dr. Röder napisał w „Medicinische Wochenschrift (1871): „Krew czszcząca herbata Wilhelma jert według lekarskich zasad bardzo udatną mieszaniną takich pierwiastków roślinnych, które szczególnie oddziaływają na skórę ciała ludzkiego, w któréj skutkiem nadwyrężonéj i zniszczonéj zgody między elektrycznością atmosfery a skóry powstaje ból, wzmagający się często tak, że go nie można znieść". Nadworny radca i profsor Oppolzer powiedział w klinice przy łożu gościem dotkniętego: „krew czyszcząca herbata Wilhelma zasługuje na szczególne uwzględnienie, gdyż wielu chorych, którym dozwoliłem jéj używać na ich żądanie, nie mogło się nachwalić jéj skuteczności.

3973(2-12)

Ostrzega się przed fałszowaniem i oszukaństwem.

P. T. publiczność raczy przy kupnie dobrze zważać na moją markę ochronną i firmę, widoczną na wierchu każdéj paczki, żeby nie była oszukaną przez fałszerzy.

Prawdziwéj krwi czyszczącéj herbaty Wilhelma na gościec i reumatyzm dostać można tylko w pierwszéj międzynardowéj fabryce Wihelma krew czyszczacéj herbaty na gościec i reumatyzm w Neunkirchen pod Wiedniem albo w moich składach dziennikami ogłoszonych.

Paczka, na 8 dawek podzielona, według przepisu lekarza zrobiona, wraz z opisem użycia w różnych językach Zł. a. 1., osobno za stępel i opakowanie 10 kr.

Dla dogodności P. T. publiczności dostać można prawdziwéj krwi czyszczącéj herbaty Wilhelma na gościec i rematyzm także:

W Krakowie: u p. A. Goldwassera, Józ. Jahna, J. Trauczyńskiego ap; we Lwowie: u p. Beissera apt,., Klein Wdowy, Pipes Jakóba, Schuberta Karola; w Brzeżanach: u p. B. Fadenhechta; w Kamionce Strumiłowéj u p. Zawałkiewicza; w Przemyślu u p. Gaidetsczki, w Stanisławowie: u p. Ferd. Stechera & Sebenitz: w Stryju u p. Krzyżanowskiego Kaliksta; w Tarnowie: u p. W. T. A. Wielogórskiego; w Złoczowie u p. O. Fadenhechta.

Franz Wilhelm
Apotheker

SOCIÉTÉ FRANCO-AUTRICHIENNE

pour les arts industriels
Vienne. I. Plankengasse 5, au premier.

Etoffes pour meubles, Soieries, Tapis d'Aubusson et de Smyrne, Veloutés et Moquettes.

Rideaux tulles brodés, Cretonnes, Velours, Reps de laine
couleurs antiques.

Spécialité de broderies et applications artistiques, Tapisseries des Gobelins.

Cuirs de Cordoue, papiers imitation cuir, papiers peints,
Céramique pour panneaux et lambris,

Faiences pour salles de bains et carrelage.

Entrée libre des magasins.

Wybór w materyach **na meble, w kobiercach, haftach i fajansach**
Największa rzetelność kupiecka i artystyczny gust. 3755(13-78)
I. Plankengasse 5, na 1ém piętrze.

Envoi Franco d'échantillons en province.